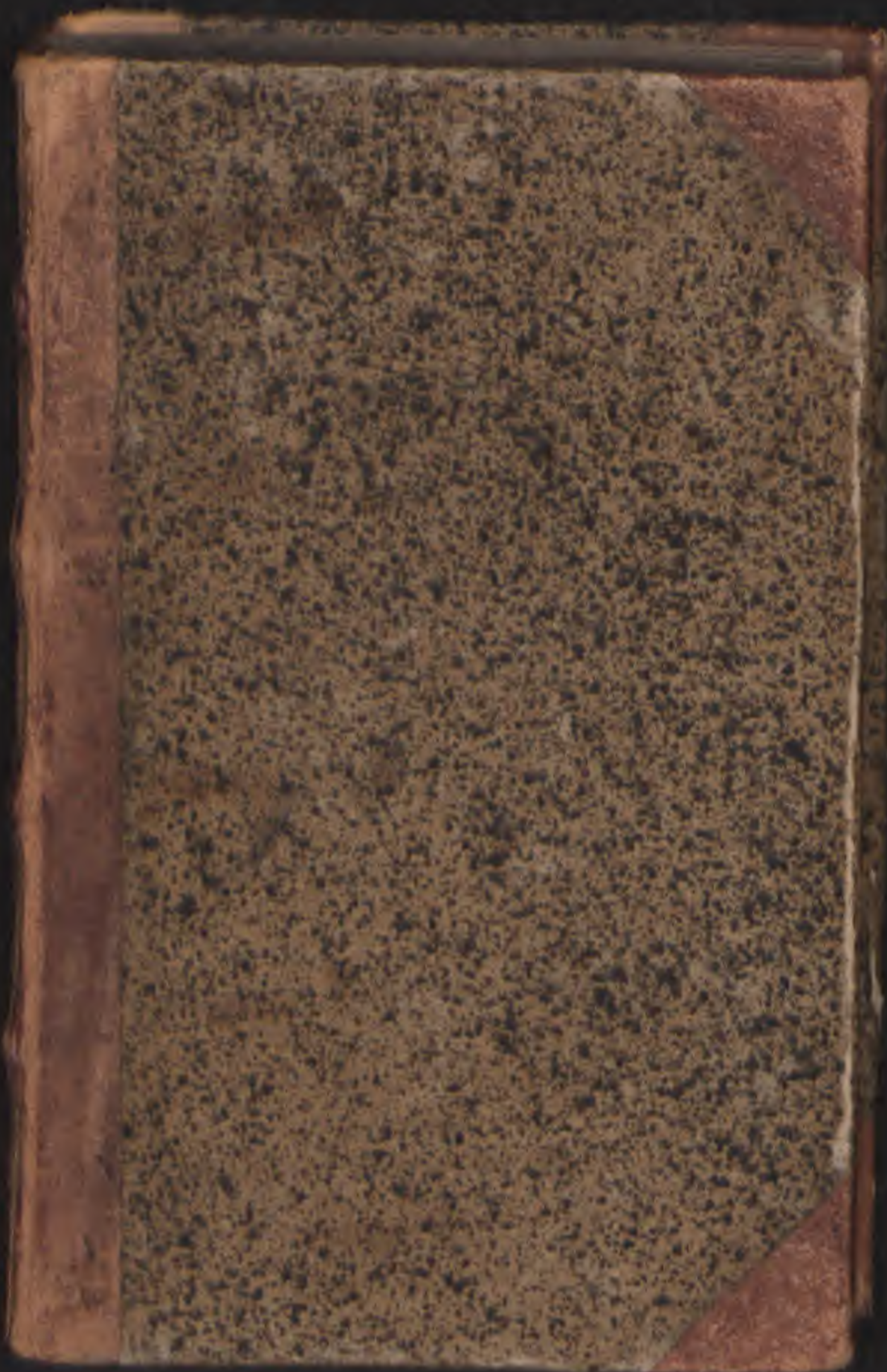
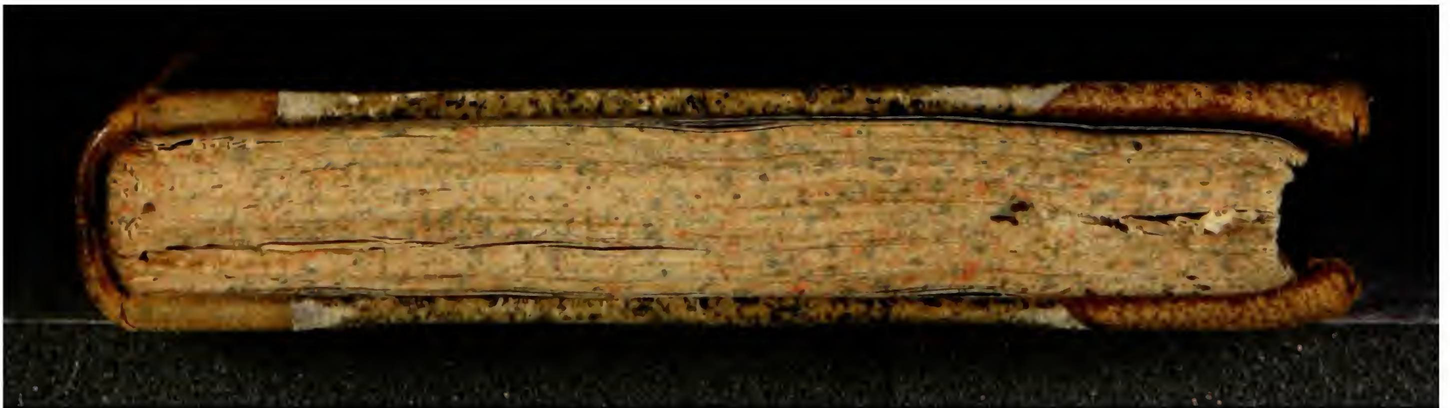

BYRGE

BIBLIOTHECA REGIA
HAFNIENSIS

Konning Dauids Raad / effter huilcke huer bør at holde sig / som vil leffue vden Guds fortørnelse / oc sig selff til Salighed /

Som vaare vdi Erlige Velbyrdige oc salige Her Byrge Trollis Ridders begraffuelse i Predicken faaregiffne

Aff

Niels Hemmingsøn D:

Anno 1 5 7 1.

Matthias Joannis Hygomius possidet.
[illegible] possidet
Mattias Andreæ [illegible]
pastor [illegible]

B.R.II.

BIBLIOTHECA REGIA
HAFNIENSIS

Erlig / Vel-
byrdig / Kysk / oc Gud-
fryctig Frue / Fru Ollegaard
Trolle / Erlige / Velbyrdige oc
salige Christoffer Huitfelds til Be-
ritzgaard / efterleffuerske / ynsker jeg Niels Hemmingssøn

Naade oc Barmhiertighed / aff Gud Fader ved Jesum Christum / Amen.

DEt er it gammelt Ordsprock / min fromme Fru Ollegaard / oc sant: Intet er vissere end Døden / oc intet

 vuissere

wuissere end Dødsens time. Dette Ordsprock er først/ vden tuil/ faaregiffuet aff fromme Gudfryctige Menniske/ huor met de baade vilde paaminde sig selff / oc lære andre/ huorlunde wi/ den stund wi ere vdi denne Verden / skulle sticke vore tancker/ oc effter dem vort leffnet. Thi at dissetuende tancker/den første om Dødsens visshed/den anden om Dødens timis wuisshed/faaregiffue vel meget at betencke/huor aff mand vel kand paamindis / huorlunde wi her kunde leffue / at wi huercken fryete Dødsens visshed / icke heller Dødsens timis wuisshed. Saa vil ieg kortelige faaregiffue / huad tancker wi skulle haffue/ baade aff Dødsens visshed/ oc Dødsens timis wuisshed.

Dødsens

DØdsens vißhed skal indgiffue oss besynderlige disse fem tancker.

Først skal Dødsens vißhed giffue oss at betencke / hueden Døden er kommen / Thi Døden er en straff aff Gud / som gaar offuer all Menniskens Slect / vdi huor store / rige / veldige oc stercke Mennisken ere / Thi her sparis ingen. Hueden er da Døden kommen? Aff Adam oc Eua / vore Forfædre / som icke vilde lyde Guds Bud / som hand gaff dennem vdi Paradis. Huilcken dag i æde aff det Træ da skulle i dø.

Der næst skulle wi paamindis aff Dødsens vißhed / at Adams Nature / som kom vnder Døden

 for

for Syndens skyld/ kommer oss saa
ved / at wi haffue den samme Na-
ture/ huor faare wi oc ere vnder-
giffne den samme peen oc straff /
som Adam vaar vnder. Gud si-
ger vel hos Propheten: Børnene
de skulle icke bære deris Forældris
straff. Det er vel sant / saa me-
get som deris Person vedkommer
(huor om GUD taler) men saa
meget som Naturen vedkommer/
henge de naturlige feil oc breck som
ere vdi Forældrene/ gierne ved Bør-
nene. Spitalske Forældre affle
spitalske Børn/ huilcke baade aff
Forældrenis Spitalskhed oc deris
egen som de fødis met/ ere besmit-
tede. Saa ere oc wi som fødis aff
Adams syndige oc besmittede Na-
ture/ syndige oc besmittede / baade
aff

aff Adams oc vor egen Synd / huor faare Døden visselige offuerhenger oss.

Fremdelis giffuer oss Dødsens vißhed at betencke/Skilsmisse paa Legemens oc Siælens Død. Legemens Død er / naar Siælen skillis fra Legemet / oc Legemet bliffuer til Jord igien / oc vdi Jorden ædis aff Orme/ til it tegn oc amindelse / at Menniskẽ vaar Dieffuelen lydig / som siuntis hannem vdi orme lige / ia talede igiennem Ormens mund. Siælens død er megit grueligere / Thi Siælen forandris icke vdi sin substantz eller verelse/men altid leffuer oc aldrig kand dø/saa at hun bliffuer til intet/Men Siælens død er naar det rette Liff som er Gud/forlader hende oc lader

hende fare vdi mørcke/ pinis oc plagis her vdi Verden met en ond Samuittighed / oc siden vdi euighed met euig pine / vden mand behielpis der fra ved Christum.

For det fierde indgiffuer oss Dødsens visshed/ Aarsage til at betencke raad/huorlunde mand kand offueruinde Døden / saa at hand icke faar mact offuer Siælen. Der er ingen Seieruinding offuer Døden / vden ved Døden. CHRistus døde / at du skalt leffue / om du vilt følge det raad som CHristus Seieruindere offuer Døden giffuer dig. Huad er det raad? Huo som troer paa Sønnen/ siger Christus / hand skal icke smage Døden euindelige. Endog dette Legeme skal en gang dø / dog skal icke

deris

deris Siæl dø / som tro paa Sønnen. Thi lige som den første Adam førde oss Døden paa / saa fører CHristus oss Liffuet / dog met dette vilkor / om wi ville tro paa hannem / oc bliffue stadige vdi Troen / til dette Liffs ende.

For det Femte / skal Dødsens visshed giffue oss at betencke / det euige Liff som Guds Børn bekomme / paa den yderste Domme dag for Christi skyld. Huo som troer paa mig / siger CHristus / hand haffuer det euige Liff / her vdi Haabet / oc der vdi eiedom / som hannem aldrig kand foruendis fra.

Disse fem Tancker som nu opregnede ere / vilde de som først gaff dette Ordsprock faare / at wi skulde befatte / naar wi høre at intet

er vissere end Døden / saa at wi oc sticke vort leffnet effter samme tancker.

DEn anden part aff dette Ordsprock er / at intet er wuissere end Dødsens time. Met disse ord vilde de ocsaa giffue oss noget at betencke.

Forst skal Dødsens timis wuißhed nederslaa i oss det hoffmod / at wi acte oss selff meget oc andre lidet / Thi all vor pral oc stolthed kand Gud nederlegge/naar wi mindst der paa tencke. Naar wi drage vor Aande / da vide wi icke / om wi kunde drage hannem tiere/fordi hand er i Guds haand. Derfor raader Petrus oss / at wi skulle ydmyge oss vnder Guds veldige haand.

Der næst skal Dødsens timis wuißhed paaminde oss om Guds

Fryct/

Fryct / om Retfærdighed / mod Menniſken / om Taalmodighed oc paakaldelſe.

For det tredie ſkal Dodſens tids wuiſſhed paaminde oſſ / at wi giffue oſſ vnder Guds viiſe forſiun/ ſom veed vor tid/oc falder oſſ her fra/ naar hannem ſiunis gaat at vere.

Kortelige/ Dodſens timis wuiſſhed ſkal paaminde oſſ / at wi ſnarlige ſtaa op aff Synden / oc icke forhale tid effter tid / at giøre penitentze / ſom mange giøre / ſig ſelff til liden baade. Saa at wi altid ſtride en god ſtrid/ effter S: Pouels raad/ oc beholde Troen oc en god Samuittighed.

Den ſom ſaa bruger dette Ordſprock : Intet er viſſere end Døden / oc intet er wuiſſere end

Dødſens

Dødsens time/hand bruger det ret/ Gud til ære oc sig selff til glæde. Fordi wi vide / at Dødsens ende er det euige Liffs begyndelse / vdi alle dennem som tro oc beuise Gud Lydactighed aff Troen.

Dette Ordsprock / min fromme Fru Ellegaard/ haffuer ieg faaregiffuet oc forklaret / paa det at i der met skulle husuale eder / vdi eders fromme Hosbondis / Erlige Velbyrdige oc salige Christoffer Huitfelds/oc eders kiere Børns Erlige oc Velbyrdige Otte Huitfelds/ Erlige / Velbyrdige Frue Kistine Huitfelds/som vaar Erlige velbyrdige oc Gudfryctige Laue Becks Hustrue/ oc Erlige oc Velbyrdige Jomfru Inger Huitfelds / Dissigeste eders kiere Brødris Erlige/

Velbyrdi-

Velbyrdige oc salige Her Herloff Trollis / Erlige velbyrdige Niels Trollis oc nu besynderlige vdi denne eders kiære Broders / Her Byrge Trollis affgang / huilcke som haffue saa leffuet vdi denne Verden / at wi forhaabe dennem met Guds Søn at haffue glæde i Himmerigs Rige / Huor wi dennem skulle see / prisendis Gud met dennem vdi all euighed. Thi paa Fructen haffue wi at døme om dennem / De fryctede Gud / de ærede deris Konge / de vaare deris Fæderne Rige hulde oc tro / beuiste sig Christelige oc vel mod huer mand / som er den Christelige Troes rette art oc fruct / huor aff Guds Børn kunde velkiendis oc atskillis fra Dieffuelens Børn.

Saa

Saa haffuer ieg ocsaa / min fromme Fru Øllegaard/ ladet vd⸗gaa paa Prenten / den Predicken som ieg haffde vdi Herluffsholm vdi eders fromme salige Broders / Her Byrge Trollis begraffuelse/ paa det at i oc andre hans Slect oc venner/ kunde haffue husualelse/ naar i læse hans leffnet / som her kortelige beschriffuis / oc andre ocsaa kunde haffue gode Exempel at eff⸗terfølge. Der hoss haffuer ieg oc forklaret fem Konning Dauids raad/ som hand giffuer Guds børn som ville leffue her vdi Verden Christelige / oc siden her fra fare met glæde oc en god Samuittig⸗hed.

Her met min fromme Fru Øl⸗legaard/ vil ieg haffue eder den al⸗mectigste

mectigste Gud befalet / baade til
Liff oc Siæl/ met eders kiere born/
Erlige / Velbyrdige oc Gudfrycti-
ge Areld Huitfeld/ Erlige / velbyr-
dige oc Gudfryctige Jacob Huit-
feld/ Erlige velbyrdige oc høffuiske
Jomfru Beata Huitfeld/ oc Erlige
velbyrdige oc høffuiske Jomfru Li-
zabet Huitfeld. Gud vere hos eder
alle/ oc regere eder met sin hellig-
Aand/ at i saa maa leffue vdi den-
ne Verden / at i for Christi skyld
bliffue Arffuinge til Himmerigs
rige/ Amen. Screffuit vdi
Kiøbenhaffn/den 13. dag
Decembris,
Aar

1 5 7 1.

Konning Dauid vdi den xxxvij Psalme / scriff-uer saa.

FOrlad dig paa HERREN / oc giør det som gaat er. Bo paa Jorden oc søg din føde met tro. Forlyste dig vdi HER-REN / oc hand skal giffue dig dit Hiertis begering.

B Mine

MIne frõme Chriſtne/ ſom haffue giort e-der vmage oc reiſet hid/ til at ære ſalige Her Byrge Trollis Begraffuelſe/ met eders næruerelſe/ i haffue beuiſt baade eders Chriſtelige Tro/ oc brøderlige kierlighed.

Eders Chriſtelige Tro haffue i beuiſt om vore legems opſtandelſe / ſom er/ at alle de ſom ſoffue hen vdi Troen til Jeſum Chriſtum / ſkulle paa Domme dag opſtaa til glæde oc Herlighed / ſaa at Guds

Børns

Børns legeme som her leggis neder / oc bliffue vdi Jorden forraadnede / ia bliffue til jord igien / skulle opstaa oc bliffue ligeformede met vor HERris Jesu Christi ærefulde Legeme / ved den mact som Jesus Christus kand sig alting vndergiffue / Phil: 3.

Dissligest haffue i beuist eders broderlige Kierlighed / baade mod den som er nu hensoffuet vdi HERREN / oc mod hans Slect oc byrd som igien leffuer. Hannem som her vdi dag begraffuis skal / haffue i beuist den sidste Kierligheds

gierning i hannem beuiſe kunde/ her effter foruentendis/ at i ſkulle ſee hannem glade paa Domme dag/ oc ſiden vdi all Euighed. Hans ſlect oc Byrd haffue i ocſaa beteet eders gode Hierte/dem at trøſte oc huſuale vdi denne deris ſlectis begraffuelſe/ Gud giffue eder alle oc huer/ trøſt oc huſualelſe vdi all modgang/ Amen.

Effterdi mine fromme Chriſtne/ at mand vdi ſaadanne fromme Chriſtnes begraffuelſe/ pleier at tale noget om den døde/ oc der hos ſaare giffue

re giffue nogen trøstelig Lærdom/ for dem som igen leffue/ at de der met kunde berede sig til en salig affsked fra denne Verden/ vil ieg oc same Christelige vis efterfølge/ oc der met dele denne Predicken vdi tuende parte.

Den første skal vere om denne salige Mands / Her Byrge Trollis leffnet oc affgang.

Den anden om de faa ord som ieg faare gaff/ aff Konning Dauids xxxvij Psalme.

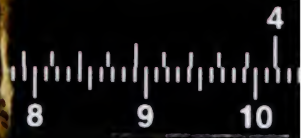
Om den første part.

DEnne salige Mand Erlige oc Velbyrdige / Her Byrge Trolle / Ridder / som haffuer fremdraget sit Leffnet met Gud oc ære i denne Verden / ved tu oc halffierdesinds tiue Aar / vaar født aff Erlige velbyrdige oc Gudfryctige Forældre / Her Jacob Trolle til Lillø / Ridder / oc Erlige oc velbyrdige Frue Kistine Skaue.

Bleff salige Her Byrge Trolle først vdi sin Barndom sæt til Skole i Roskilde / huor hand

hand lærde at ſcriffue oc læſe danſke/ effter hans Forældris raad oc begering / oc ſiden bleff hand øffuet i tyſke ſprock at læſe oc ſcriffue/ Huor aff hand ſin gantſke Liffs tid haffde ſtort gaffn/ lærdom oc trøſt ſaa at hand læſde den hellige Bibelſke Scrifft/ oc verdſlige Hiſtorier / huor vdaff hand vaar kommen til ſtor forſtand baade om ſin Saligheds ſag/ oc om verdſlig handel/ Saa at hand kunde viſelige faaregiffue baade Lærdom oc Exempel/ i Raad oc vden Raad naar behoff giordis. Thi der

faare læs mand baade hellige Historier oc hedenske Bøger/ at mand der aff kand komme i forfaring om Verdens løb/ oc døme om det som tilstunder vdi fremtiden/ aff det som vdi fordum tid skeet er/ fordi Verden er sig vel altid lig/ saa at mand kand det ene aff det andet getze.

Der effter bleff salige Her Byrge Trolle forskicket aff sine fromme Forældre/ hen til Lanto holsten/ til salige Kong Frederick/ som den tid vaar Hertug vdi Holsten/ oc tiente hānemen tid lang for en smaa Dreng/

Dreng/ paa det at hand kunde høre/see oc lære vdi saadan tieniste / det som hannem vdi fremtiden kunde komme til gode vdi sit Fæderne Rige.

Effter at salige Hertug Frederick vaar bleffuen Konge i Danmarck/ kom Her Byrge atter vdi hans tieniste/ oc tiente hannem for en Hoffsinder met tuct/ tro/ oc ære / saa at huer mand maatte vel lide hannem / for høffuisk omgengelse / stadighed / ædruhed / kyskhed oc enfoldighed vdi klæder oc dract / oc meente at det vaar bedre at gaa i sin frõme

B v Faders

Faders fodspor / end met den rasende Verden forføris til twlempe oc daglig foruandling paa alting.

Vdi den oprøriske handel vdi Danmarck / effter salige Kong Fredericks død / vaar hand sit Fæderne Rige huld oc tro / som en dansker adels Mand / oc tiente for en Ritmester vnder salige Her Tyge Krabbe paa Rigens vegne / der de oprøriske bleffue nederlagde vdi Skaane.

Effter at salige Kong Christian vaar hyldet oc kronet til Konning vdi Danmarck oc

Norge/

Norge / tiente oc salige Her Byrge Trolle hãnem met tro oc ære / saa at hand bleff aff hannem tagen ind vdi Danmarckis Raads raad. Vdi middeler tid gaff hand sig vdi Ecteskab/ oc fick sig til Hussfrue/salige Frue Pernille Gøe Erlige oc velbyrdige Her Mogens Gøes Daatter : Der de haffde leffuet sammen vdi tretten Aar/ døde hun vden Liffs arffuinge / Oc der effter leffuede hand kyskelige vden Ecteskab.

Huorlunde at salige Her Byrge Trolle haffuer der effter leff-

ter leffuet til sin dødedag/ vil
ieg paa det kortiste faaregiffue
vnder visse puncter / paa det
at de som igen leffue kunde diss
bedre vide huorlunde de kunde
bruge hans Exempel / sig til
vnderuisning oc Lærdom / Oc
vil ieg antegne/ først huorlun-
de hand haffuer beuist sig vdi
den Christne Kircke. Der næst
huorlunde hand haffuer skic-
ket sig vdi verdslig omgengelse
met menige Mand. For det
tredie / huor viiselige oc Gud-
fryctelige hand taag sit Kald
vare/ som hand vaar tilskicket.
For det sidste/ huordan hans
affsked vaar fra dēne Verden.

Huorlunde at salige her Byrge Trolle haffuer beuist sig vdi den Christne Kircke/ kand mand mercke paa Fructen/ som Jesus haffuer befalet oss at døme aff. Paa deris fruct (siger hand) skulle i kiende dem Gud hand seer ind vdi roden/ oc paa marren paa Træet/ men Menniſken dømer Træet aff fructen/ Er Fructen god/ saa dømer mand Træet at vere gaat/ oc tuert imod/er fructen ond oc ful/ da kand icke Træet vere andet end ont.

Den første Fruct wi haffue her

ue her at acte / det er at salige Her Byrge Trolle gierne met største flit læsde / hørde oc betenckte Guds Ord/vaar gierne vdi Predicken / talede viiselige oc Gudfryctelige om det hellige Euangelio / giorde sin Bøn vdi den Christne Kircke met andre / gierne brugte vor HErris Jesu Christi Testamentis Sacramente / oc opbygde mange til Gudfryctighed met sit gode Exempel.

Der næst for hand viste vel/at det hellige Predicke embede kand icke bliffue ved/vden Vngdõmen holdis til Lærdom

beuiste

beuiste hand sig icke allereniste
mod Guds Ords tienere/met
mange velgierningers mang=
foldelige beuisning / men oc
hialp fattige Studenter/ som
baade vden Riget oc i Riget
studerede/Oc paa det at skole=
børn kunde diss bedre forsiu=
nis / haffuer hand giffuit til
Roskilde Skole tusinde daler/
Til Herluffsholms fri Skole
tusinde daler/ til Vœ skole vdi
Skaane tu hundrede daler/oc
til Nestued skole hundrede da=
ler/at mand aff disse penninge
skal tage rente til fattige skole=
børns vnderholdning.

Haffuer

Haffuer salige Her Byr-
ge Trolle icke heller forglemt
de arme vdi Kiøffsteder oc be-
synderlige vdi Kiøbenhaffn /
som de armis Forstandere kun
de bære vidne om. Hand kom
ingen gang til Kiøbenhaffn/
at hand ey gaff noget / stum-
dem pęninge/vndertiden malt
flesk/ fisk/ oc andet huad Gud
gaff hannem i sinde/ til at de-
le iblant de Husarme.

Beuiste hand ocsaa arme
oc siuge Mennisker vdi Hospi-
taller mange velgierninger /
icke alleniste til deris føde/ men
ocsaa til deris bolige / at de
kunde

kunde bo diss bedre/ huor om det ny Hus vden for Kiøben- hafn/ som hand lod bygge til de Arme oc siuge der ligge/ bær vidnesbyrd. Naar hand saa noget armt oc siugt Men- niske/ da tenckte hand paa La- zarus/ som vnder den reffne kaabe oc vederstyggelige lege- me haffde den ypperlige giest/ det er Gud/ boendis i sit hier- te/huilken som paa sin tid skal herligt giøre det Legeme/ som her vaar saa vederstyggeligt.

Aff disse Fructer kunde wi oc skulle døme om salige Her Byrge Trolle/ huordan hand

 vaar

vaar vdi den Christne Kircke. Huor aff wi met vor Trois øyen kunde see hannem at vere it Guds barn/ oc Jesu Christi lem/ oc arffuing til det euige Liff / som Jhesus haffuer hannem fortient.

II.

Huorlunde hand haffuer skicket sig vdi verdslig omgengelse met Menige mand / endog det er at betencke/ aff det som sagt er/ er det dog vert at ansee vdi besynderlighed. Salige Her Byrge viste vel at der høre fire Dyder til en ret from oc erlig omgengelse met Menige mand/

ge mand/ huor aff der er baade yndest hos Menniſken at bekõme / den ſtund mand leffuer/ oc it gaat rycte oc ord effter ſin død oc affgang aff denne Verden at foruente. Diſſe fire Dyder hede Iuſtitia, Retfærdighed : Grauitas, Stadighed : Comitas, Beleffuenhed : Beneficentia, Velgierningers beuiſning. Met diſſe fire Dyder vaar ſalige Her Byrge Trolle beprydet.

Vdi Handel vaar hand retfærdig/ſaa at hand icke met vaald/ liſt eller ſuig drog noget til ſig / men meget heller

Virtutes B. Trolli

1 Iustus

leed hand wret/ end hand vilde giøre wret. Thi hand viste vel/ at den er verre faren som giør wret / end den som lider wret/ Fordi den som lider wret / hand haffuer trøst aff Gud/ men den som giør wret haffuer straff aff Gud at foruente. Hand betenckte vel oc viiselige at Retfærdighed er en deylig ting/ Gud oc Menniskien behagelig / men wretfærdighed er en vederstyggelig ting faar Gud oc Menniskien/ oc er Dieffuelen Guds Fiende saare behagelig.

Vaar hand ocsaa Grauis, stadig

Grauis

stadig/aluerlig oc oprictig som en Mand/ hannem fulde ingen lose lader / men vdi gang skick/ klæder/ ord/ facter oc all omgengelse vaar fast oc erlig/ saa at de som hannem saae oc omgicks met hannem / ærede hannem/oc hulde hannem for den hand vaar/ det er from oc erlig i alle maade.

3. Disligeste efftersi at ingen ting vender Menniskens hierte snarere til kierlighed oc elskelighed mod nogen end Beleffuenhed / vaar hand kierlig / mild oc lystig vdi daglig omgengelse. Hand offuerfusede

ingen met haſtige ord/ oc ingen forſærdede hand met ſtor oc haard truſel/ men den fattige ſaa vel ſom den rige talede hand venlige til / icke anſeendis ſit høie Kald oc Adeldom/ men actede ſig it Menniſke / ſom Menniſkelige ſkulde omgaa met andre.

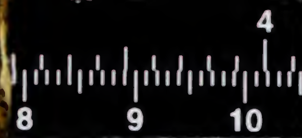
Om hans velgierningers beuiſning mod mange / ſom hannem nu effterfølger / bær beſynderlige vitneſbyrd fattige Borgere oc Bønder. Hand laante tit penninge bort oc fick intet igen/ oc huor ſom hand kunde met Low oc Ræt for-

derffue

derffue sine gieldere / sparde hand dem oc haffde metynck offuer dem / som mig end vitterligt er mange steder. Sine Bønder vaar hād megit from imod / Hand hialp dem met Sædekorn / De som icke kunde betale deris Landgilde for armod lod hand dog indscriffue / men om de forbedrede sig / tog hand betalning effter haanden / som de kunde bekomme oc bliffue ved / men dog affslætte hand dennem aff Bogen / som armod fick offuerhaand offuer oc end der til hialp hand mange / at de kōme til biering igen.

 Saadan

Saadan en omgengelse met menige Mand i Retfærdighed / Stadighed / Beleffuenhed oc velgierningers beuisning/ maa vel kaldis Troens fruct/ oc vitnesbyrd om en god Samuittighed / som aldrig kand vere borte fra en liffactig Tro/ oc en ret Guds fryct. Ja ligeruis som denne salige Mands Tro lod sig see vdi den Christne Kircke/ met sine tilbørlige fructer/ saa haffuer hun oc ladet sig see hos menige mand/ vdi de Dyder som der haffue sin brug/ til Guds ære oc Menigheds gaffn oc bistand.

Huor

III.

Huor viiselige oc Gudfryctelige salige her Byrge Trolle som oc en aff Danmarckis Rigis Raad/tog sit Kald vare/ det bekiende vel alle de som baade vaare i raad met hannem/ oc de hues sager som bleffue domde aff hannem. Her vdi skickede hand sig vdi alle maade effter den Regel/ som staar i den anden Mosi Bogs attende Cap. Skicke Dõmere aff dem/ viise Mend oc Gudfryctige/ i huilcke der ere Sand-

hed/ oc de som hade Gerighed. Dēne Regel begrundis paa det som staar i Krønickens anden Bog/ som er/ at Dommen hører icke Mennisken til / men Mennisken tilskickis aff Gud / til at døme Guds dom.

Der faare bør en Dommere/ som icke vil falde vnder Guds haand/ at haffue disse fire vilkor/ som ieg opregnede aff Mose/ som er/ at hand er vijs/ Gudfryctig/ Sandru / oc vden all Gerighed. Naar disse fire Dyder regere en Dōmere/

mere / da forgriber hand sig icke / huercken imod Gud eller sin Næste.

Viisdom regerer Dommeren / at hand kand giøre skilssmisse imellem Ræt oc wræt / Huilcken viisdom er at bekomme aff Guds Ord / aff forstand i Low oc Ræt / aff lang forfaring oc brug / oc aff en ydmyg Bøn til Gud.

Guds Fryct holder en Dommere tilbage / at hand icke følger sine Affecter vdi Ræt oc Dom / at hand icke anseer nogen Persone / men sagens leilighed / at hand icke

acter

acter sig at maa døme huor-
ledis hand vil. Denne Guds
fryct setter en from Dommere
imod all fryct oc fare / som en
kand komme vdi hos Verden/
for retfærdig Doms skyld.

Sandhed vdi en Domme
re acter Louen i sin rette vilie
oc endelige mening / oc derfor
tit oc offte bøier Louen til sa-
gen/ oc icke dømer effter Lou-
ens bogstaffue / men stundem
effter Louens endelige vilie dø-
mer paa Sagen. Louen for-
maler vel/ at den som en an-
den ihielslar/ skal oc ihielslaes.
Men her komme nu trende
faare

faare/ som haffue huer slaget en Mand ihiel / Den første haffuer hemelige myrd sin Næste/ Den anden haffuer obenbare sin swuē ihielslaget/ Den tredie haffuer wforuarendis oc imod sin vilie dræbt en anden. Nu lyder Louen ens om disse tre/ men Sandhed straffer den første met steile oc hiul Den sidste sparer Louen/ Den middelste domis effter Louens bogstaff / oc som Louens ord lyde. Thi domde hand den sidste met steile oc hiul/ da giorde hand imod Louens vilie/ oc bøiede sagen til Louen/ oc icke

Louen

Louen til ſagen. Dẽne Sand-
hed vdi Dom forkrenckis tit/
huor hun icke regeris aff viiſ-
dom oc Guds fryct.

Skal oc en Dommere fly
Gerighed oc ſkenck/ thi huor
gaffuer oc mude haffue rom/
der maa Low oc Ræt vnder-
gaa / oc den Retfærdige maa
lide. Ja der er ingen ting ſom
ſaa forblinder en Dommere
ſom Gerighed/ thi den ſom er
gerig / hand haffuer Low oc
Ræt fal for penninge oc gaff-
uer. En viiſ Mand ſiger: Vn-
deſt oc Had foruende Low oc
Ræt.

Her

Her kand ieg met rette/som ieg aff mange hørt haffuer/ oc en part ocsaa forfaret/giff-ue denne salige Mand dette vidnesbyrd i sit kald / at hand haffuer verit en vijs / Gud-fryctig / Sandru oc wgerig Dommere / som andre maat-te vel sette sig for øyen til it Exempel.

IIII.

For det siste/ huorlunde hand affskedis fra denne Verden Gudfryctige / oc vdi JHesu CHristi Naffns paakaldelse/ haffuer den fromme oc lærde Mand Her Rasmus / som

vaar

vaar hans Sognepreſt mig fortalt. Hand inderlige paakaldede Gud/ bekiende Jeſum CHriſtum at vere ſin eniſte Saliggiørere/ ſtadelige forlod ſig paa hans løffte ſom lyder: Huo ſom troer paa mig/ ſkal icke forfaris/ men haffue det euige Liff. Oc iblant anden tale/ begerede hand at begraffuis/ hos ſin ſalige Broder/ Her Herloff Trolle/ ſom hand haffde meget kier/ den ſtund de leffuede ſammen. Oc ſom hand nu alting haffde viiſelige oc Chriſtelige beſtillet/ ſoff hand hen vdi HERREN/

Huilcken

Huilcken wi skulle met Guds hielp see glade / paa den yderste Domme dag. Dette maa vere sagt om den første part.

Om den anden part.

NV ville wi see den Text som ieg faaregaff / aff Dauids 37. Psalme / vdi huilcken Dauid som en Guds Prophete / giffuer Guds børn oc sine vndersaatte raad / huorlunde de kunde deris liffs tid vdi denne Verden igiennem gaa / vden Guds fortørnelse / oc sig selff til Salighed / Oc der hos setter hand trøst oc

D husualel-

husualelse / at all denne Ver=
dens modgang skal faa en god
ende/ saa at Guds børn paa
det sidste skulle bekomme all de=
ris hiertis begering/ som kand
komme Gud til ære/ oc dem
til Salighed.

Men paa det at wi kunde
diss bedre forstaa oc vende oss
til gode / disse Konning Da=
uids raad skulle wi acte/huad
Aarsage hannem gaffs til at
giffue disse raad / oc for huad
endelig sag hand det giorde.

Aarsagen som Dauid haff=
de til at giffue disse raad/vaar
denne. Dauid som vaar en
Konning

Konning vdi Jødeland/ til at beskytte oc beskerme sit Rige oc Guds folck/ som Gud haffde vdualt for alle andre Mēniske paa Jorden / huilcke hand oc haffde giffuet sit Ord/ oc ordineret verdslig politie oc Kircke regiment/ met offer/ Ceremonier oc atskillige statuter. Der hand saa hen til de omliggende Land (som hād klarlige giffuer tilkiende i den 73. Psalme) oc actede huorlunde hans Naboer paa alle sider/ Konger oc andre/ vaare mange/ veldige/ mectige / rige/ oc viise / boendis i høye oc deilige pallatzer.

Ja kortelige at sige/ de haffde alt det deris hierte begerede / oc tit oc offte haffde offuer= haand / offuer Guds Folck. Men der hand saa hen til Guds folck som vaar vdi Jo= deland/ saa hand at de vaare saa at regne imod den store Verden/ de vaare arme/fatti= ge foractede Mēniske/ oc fiun= tis aldelis at vere forladne aff Gud. Der Dauid saa dis= se vlige vilkor paa de vgude= lige Hedninger/ oc paa Guds vdualde folck/da begynte hans føder (som hand bekiender vdi den 73. Psalme) at skrente/saa at

at hand vaar nær kommen paa fald. Men vdi denne fristelse fick hand bistand / aff Guds hefn / som offuerhenger de wgudelige/oc aff Guds foriettelse/ som hand haffuer giort sit Folck. Hand saa til de wgudeligis endeligt / som er sørgeligt oc iammerligt/ hand saa til de frommis tilkõmende glæde oc Salighed. Disse ligned hand imod huer andre/ oc befant bedre at vere/ at lide timelig Modgang / met euig glædis forhaabning / end at vere timelige glad/rig oc lystig huilcken glæde / rigdom oc lyst

 skal

skal paa det sidste fortagis met euig sorge / armod oc v-selhed.

Den endelige sag huor faare Dauid gaff disse raad / vaar at hand der met vilde opholde Guds folck / at de icke skulde forargis / naar de see hen til de vgudelige Menniskis rigdom / glæde oc lyst / oc setter sig selff til it Exempel / bekiender sin fristelse / giffuer tilkiende huorlunde hand den offueruant / oc giffuer nu andre de samme raad / som hand vaar hiolpen met / oc fick offuerhaand i sin fristelse.

Den

Den samme Aarsage haff-
uer ieg til at giffue disse Kong
Dauids raad faare / oc den
samme endelige sag/Gud giff-
ue at det kommer til Guds
ære.

Lige som Dauid saa den
vgudelige Verden staa i blom-
ster/ oc Guds folck vere nær
vndertryct/ saa see wi oc paa
dēne dag. See wi hen til Tyrc-
keriet/da finde wi dem at vere
mange store veldige/ oc haffue
indtaget den fineste part aff
Verden/ oc daglige dags faa
frēgang i huad de tage sig for.
See wi hen til Paffuedømet/

det er til Antichristens Rige/ da høre wi dem berømmis aff viisdom/ velde/ rigdom oc vel- lyst. See wi til Ryßer/Tatter oc andre Hedenske Land / da finde wi dem alle at vere mec- tige/rige/ lystige/oc haffue alt deris hiertis begering. Men tuert imod/naar wi grādgibe- lige giffue act paa Guds folck da siunis de icke en ske fuld imod det gantske Haff/ oc vdi den sam̄e lille hoff findis man- ge vnder Christi Naffn / som leffue slemmere end mange v- gudelige Hedninger/ som icke kiende Gud / findis oc mange

Suermere

Suermere/partieske/oprørske oc megen wenighed/ Ja meget større end i de Land/ som Euangelium icke predickis. Huo er her saa fast vdi sin Tro/ at hand ey forargis / naar hand seer denne atskillighed/imellem de wgudelige oc dem som kaldis Guds folck/ oc berømme sig aff Jesu Christi Euangelio vden mand her met Dauid indgaar i Guds hellige sted/ oc lader sig der lære om beggis deris endeligt/ det er de wgudeligis/ oc deris som ret frycte Gud/ oc sette den euige sorge imod den timelige glæde / oc

 den

den euige glæde imod den ti-
melige ſorge/ oc betencker her
hos/ Guds viſe raad/ ſom vil
ſine at vere her vndergiffuen
Kaarſſ.t/ paa det deris hierte
oc attraa ſkal mere optendis/
til at begere det euige gode/
ſom Gud haffuer loffuit oſſ
vdi Jeſu Chriſto.

Saa er oc denne den en-
delige ſag / huor faare ieg vdi
denne Predicken / vilde frem-
ſette diſſe Kong Dauids raad
at ieg der met kād beſtyrcke oſſ
imod ſaadan forargelſe/ oc at
wi kunde bliffue hart ved vor
Tro/ oc forhaabe / at der ſkal
komme

komme en god ende paa all denne Verdens ælendighed. Lader oss derfor komme ihu Christi ord: Salige ere i naar i lide forfølgelse. Item salig er den som bliffuer varactig indtil enden.

Efftersi at wi vide nu Aarsagen til disse Dauids raad/ oc for huad endelig sag hand dem haffuer faaregiffuet/ ville wi dem offuerueie/ det ene effter det andet. Oc indeholde de ord som ieg oplæste/ tuende stycker.

Det første/ Fem raad / effter huilcke Guds Børn bør at leffue.

Det

Det andet/ Trøst oc husualelse vdi denne Verdens modgang.

Det Første.

Dauids raad som hand her faaregiffuer / ere fem.

j. Forlad dig paa HERREN.

2. Giør det som gaat er

3. Bo paa Jorden.

4. Søg din Føde met tro.

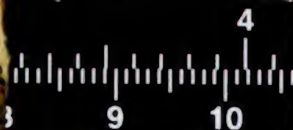
5. Forlyste dig i HERREN.

Forlad

Forlad dig paa HErren.

DEtte er det første Raad/ som Dauid giffuer Guds Børn / som ere vdi denne Verden bestedt met megen kummer oc gienuordighed Oc effterdi at mand kalder gierne det raad det beste / som affuender størst skade / oc tiluender det som best er / maa mand vel kalde dette Dauids raad det beste. Thi huo som følger dette raad/ oc giør der effter/fra hannem vendis den største skade/ som Menniskren

kand paa komme vdi denne Verden / fordi hand fries fra Synden/ hand vndgaar Guds vrede / hand løsis fra Dieffuelens Fengsel / oc befries fra den euige Død. Huo som icke acter det for en stor velgierning at befries fra saadan iemmerlig skade/ hand er plat blind oc foruden all forstand. Ja hand icke aleniste befries fra saadan skade/som efterfølger dette Dauids raad/ men ocsaa bekommer der met vsigelige ocdyrebare ting/som er Retfærdighed / Guds yndest oc venskab/Seieruinding offuer

offuer Dieffuelen/ oc det euige liff oc salighed. Saa at hand skal traadse mod all Verden/ Synd/ giẽuordighed/ Døden oc Helffuede oc sige: Du Død huor er nu din brodt? du Helff uede/huor er din seieruinding?

Ja saa maa dette vel sigis at vere it viist oc it gaat raad/ oc er vel tack verd/ den som saadant raad vdgiffuer.

Men efftersdi dette raad haffuer saa meget paa sig / oc er saa nyttigt / at den som det efftersølger er salig / som Dauid siger i den anden Psalme. Salige ere de som forlade sig paa HERREN / er det

fornøden / at wi det flitelige offuerueie / paa det wi det rettelige forstaa kunde / oc det begrunde vdi vore hierter / at wi det aldrig forgette eller forskyde.

Der faare skulle wi først mercke / at naar den hellige Scrifft raader oss / at wi skulle forlade oss paa HERREN / da skulle wi see hen til Guds løffte oc foriettelse. Thi Guds løffte eller tilsagen oc Menniskens Tro skulle suare huer andre / saa at løfftet gaar for / oc Menniskens Tro strax angriber løfftet / Fordi Guds for-

iettelse

iettelſe er den Regel oc maade effter huilcken Menniſkens Tro ſkal regeris oc ſkickis. Hedenſke folck haffde vel mange deilige Sententzer om Gud/ Ja vel ocſaa ſagde/ at Menniſket ſkulde forlade ſig paa Gud/ men dem feilde det ſom Troen ſkulde byggis paa/ det vaar Guds mundelige tilſagn oc løffte. Men wi ſom haffue Guds ſalige Ord/ wi baade biudis aff Gud/ at wi ſkulle forlade oſſ paa hannem/ oc Guds tilſagn oc Løffte oſſ klarlige faaregiffuis/ ſaa at wi vide huor paa wi ſkulle for

lade

lade oss/ oc icke tørre tuile eller vere misraadige / som de der haffue ickon deris egne blinde tancker oc Menniskelige meninger at efterfølge.

Efterdi nu at Guds forjettelse oc Menniskens Tro skulle suare huer andre oc komme offuer ens / vil ieg først faaregiffue/huad wi skulle acte vdi Guds løffte. Der næst huordan Menniskens Tro oc Tillid skal vere til Gud.

Vdi Guds løffte skulle wi acte try ting besynderlige/ som er Guds vilkor / som oss

loffuer

loffuer oc tilsiger noget. Der næst det fundament oc den grund/ huor paa Guds løffte befestis oc grundis. Det tredie/ skilsmisse paa Guds forjettelser oc løffte.

Guds vilkor/ som oss

haffuer giort tilsagn/ huilcke wi her haffue at acte/ ere fem/ som ere/ at Gud hand er vijs/ hand er wdødelig/ hand haffuer alle ting faar sine Dien/ hans vilie er fast oc stadig/ oc hand er almectig. Aff disse Guds gode vilkor skulle wi døme om hans løffte oc tilsagn.

Det første Vilkor er at
Gud er viis / ia saa viis at
der er ingen ting som er skiult
for hannem/ huercken det som
skeet er/ eller det som ske skal /
Saa haffuer hand icke loffuet
noget daarlige aff ẘberaadt
mod/som hannem kand angre
vdi fremtiden. Der faare der
som wi ansee Guds Viisdom/
da haffue wi at forstaa at
hans Løffte oc tilsagn / som
hand haffuer giort Menni-
sken/ er kōmet aff it viist raad.
Men Mennisken som siunis
at vere vise / ere dog icke fuld-
kommelige viise/ der er ingen
tingest/

tingeſt/ at de kunde io noget feile paa/ Der faare er deris løffte icke ſaa viſſe / de kunde forgribe ſig / oc loffue baade met mund oc haand det ſom dennem fortryder. Huilcken forſeelſe icke haffuer rom hoſſ Gud / ſom er en euig oc fuld⸗kommen Viiſdom.

Det andet Vilkor / er at Gud er vdødelig / ſom aldrig kand dø/ men ſom hand haff⸗uer verit aff euighed/ſaa bliff⸗uer hand oc vdi all Euighed. Derfaare kaldis hand viuens Deus, den leffuendis Gud. Er nu Gud vdødelig / da kand

icke Døden forhindre hans løffte eller tilsagn vdi nogen maade. Dette vilkor giffuer Dauid saare vdi den 146. Psalme. Den (siger hand) som haffuer skafft Himmel oc Jord/ Haffuet oc alt det som der er vdi/hand holder sit løffte euige. Oc her hos forbiuder hand/ at wi icke skulle forlade oss paa Menniskén/ oc icke sette vor velfært hos dem / fordi de ere dødelige/oc met Døden kand forhindris/ at de icke kunde fuldkomme deris løffte som de gierne vilde. Saa er dette Guds vilkor at betencke vdi Guds foriettelser. Det

Det tredie Guds vilkor er at hand haffuer alle ting faar sit Ansict/ oc intet er skiult for hannem/ Derfor kand hand icke heller forglemme sit løffte oc tilsagn som Menniskẽ kunde/ huilcke som tit oc offte/ enten glemme/ eller lade som de haffde intet loffuet.

Det fierde Guds vilkor/ er at hans sind oc vilie er stadig oc fast/ hand icke vil dette i dag/ oc i morgen it andet/ som wstadige Mennisske tit oc offte ville. Der faare naar wi høre Guds ord/ som giffuer Guds vilie faare/ da skulle wi strax

i vore hierter beslutte / at den vilie som der vdtryckis / staar icke til at forandris / Fordi Gud hand er icke saa som it Menniske der foruendis / som hand selff siger hos Malachiam vdi det tredie Capittel. Ego sum Dominus & non mutor. Nu er det Guds swryggelige vilie/ at hand vil tage til naade alle dem som giøre penitentze oc omuende sig ved Troen til Jesum Christum / Oc vil alle dem forskyde oc fordøme/ som hendø foruden penitentze.

Det femte Guds vilkor er at Gud er almectig / saa at intet

intet Creatur/ oc ingen mact kand staa imod Guds vilie. Er Gud met oss/siger Paulus huo kand vere imod oss? Der faare skulle wi icke hos oss selff tuile eller disputere / om det kand ske som hand haffuer loff uit oss / thi ingen ting kand forkorte Guds arm/ eller for-hindre hans vilie. Ja den gantske Verden er snarere til at forgaa/end it Ord som den almectigste Gud haffuer talet

Saa skulle wi / naar wi enten selff læse eller høre an-dre tale / om Guds løffte oc vilie / betencke disse fem gode

Ev vilkor/

Vilkor / som følge Gud / At hand er vijs / at hand døer aldrig / at hand haffuer alting for sit Ansict / at hand er fast oc stadig vdi vilie oc raad / oc at hand er almectig.

Det andet / som wi haffue at acte vdi Guds løffte / er den grund oc fundament som Guds løffte henger paa / som icke er Menniskens dignitet / eller Mēniskens verdskyld. Men er Jesus Christus Guds Søn alene. Alle Guds løffte oc tilsagn / siger Paulus / ere Ja oc Amen / i Jesu Christo. Thi

Thi hengde Guds løffte paa Menniskens verdskyld / da maatte mand der om tuile / men nu henger det paa den faste grund som er Guds søn/ oc paa hans Død oc pinis verdskyld. Derfor kand Gud aldrig kalde sit løffte tilbage / vden hand necter sin Søn/ huilcket er vmueligt.

Naar wi saa vide huad vilkor der ere hos Gud som loffuer / oc huad fundament oc grunduol Guds løffte byggis paa / da skulle wi oc vide Skilsmisse paa de ting/ som Gud loffuet haffuer.

Skilss=

Skilsmisse paa Guds foriettelser oc løffte staar her vdi / at somme Guds løffte komme dette timelige liff ved / oc høre hen til denne forgengelige Verden / oc some Guds løffte komme det euige liff ved / oc høre hen til Jesu Christi euige Rige.

Troen som Gud vdkreffuer aff Menniskenn / skal formeris oc dannis effter Guds vilkor / effter Guds løfftis fundament oc grund / oc effter Guds løfftis skilsmisser. Gud haffuer loffuit dig timelige ting / oc Gud haffuer loffuet

dig

dig Salighed. Saa meget som de timelige ting vedkõmer da skalt du giffue hannem den forstand oc faderlige omhu for dig/at hand veed huad dig best tien. Det kand ske du be-gerer Rigdom aff Gud/ eller børn eller andre timelige ting/ it langt liff/ sundhed/karskhed yndest oc venskaff hos Folck. Bekommer du noget her aff som du beder / da tacke Gud der faare/oc brug det til Guds ære. Faar du det icke/da tacke Gud som icke vilde giffue dig det som hand viste at kunde komme dig til skade. Seer it

Barn

Barn en forgifftig orm oc be-
gerer den aff sin Fader/ da si-
ger vel Faderen nei/men hand
dog icke forsmaar Barnsens
begering/ men giffuer det no-
get andet i den sted/ som bedre
kand vere. Uden tuil begerede
Lazarus tit met grædende taa
re sundhed oc karskhed / men
hand fick icke det hand bege-
rede/ hand beholt sine saar oc
slemme bulder / dog fick hand
det som vaar meget bedre/ det
er sin Siæls sundhed oc karsk-
hed / saa at hand er nu glad
met Christo i Himerigs rige.
Saa rætter Gud tit oc offte
vor

vor vrange begering/ paa det vor Bonhørelse skal icke komme oss til skade oc forderffuelse

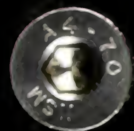
Men naar det gielder om det euige Liff oc Salighed / da skulle wi vide at det er Guds wryggelige vilie / at hand vil alle Menniskis Salighed. Det er/ siger Paulus/ en viss tale/at Christus er kommen til Verden at salig giøre Syndere. Item siger Petrus: Gud er langmodig/ oc vil icke at nogen skal forfaris / men hand vil alle anāme/ som sig omuende oc giøre penitentze. Ja saa er det vist foruden alt

tuil/

tuil/ at Gud vil at alle de som tro paa Jesum Christum skulle bliffue salige. Dette løffte skal vor Tro holde oc flitelige betencke Guds gode vilkor/ oc dette løfftis fundament/ som er Jesus Christus/ som icke vil nogen Synderis Død/ men at hand skal omuende sig ved Troen/ oc leffue. Her aff flyde Bernardi ord / som saa lyde: Faderen paa det hand kunde igienløse oc fri Suenden/ da sparde hand icke Sønen. Sønnen gaff sig gierne til døde for Suenden. Faderen oc Sønnen vdsende den hellig Aand.

Oc

Oc den helligAand hielper oss oc beder for oss. O huad de maa vere haarde oc forhærdede Adams Børn / huilcke saadan velgierning icke kand blød giøre. Den hellige Chrysostomus siger ocsaa : om baade den helligAand beder for oss met wsigelige sucke/oc Christus er død for oss / oc beder for oss/oc Faderen haffuer icke spart sin egen Søn for din skyld/ Huad er det da at du vilt nu frycte? Effterdi dig fattis nu intet vitnesbyrd/ om Guds kierlighed til dig. Saa staar her vor Salighed paa/

at wi tro oc sette vor lid fuld-
kommelige til Gud effter hans
løffte. Fordi den som troer (si-
ger Propheten) skal icke be-
skemmis. Oc Dauid siger:
Salige ere alle de som forlade
sig paa hannem / det er / paa
Christum / som er død for vo-
re Synder / oc opstaaen til
vor Retfærdighed.

Hos dette Kong Da-
uids salige raad / Forlad dig
paa HERREN / skulle wi oc
forstaa / at oss forbiudis at
forlade oss paa noget Creatur.
Endog it fromt hierte meget
acter/

acter/ oc maa vel betro from-
me Mennifke som sig noget
gaat loffue oc tilsige/ oc bør
der faare at tacke den euige
Gud/ som saadant bestiller /
dog skal mand icke som en skib-
mand vdi stor storm forlader
sig paa sit liff ackere / forlade
sig paa Menniskens løffte /
lige som de aldrig kunde feile.
Fordi Gud vil det icke/men at
du vdi din Saligheds sag
skalt forlade dig paa hannem
alene.

Saa skal mand icke for-
driste sig paa sin rigdom/ icke
paa sin Visdom /icke paa sin

 mact/

mact/icke paa sin store Slect/ icke paa sine venner / icke paa Herre yndest/ eller nogen anden verdslig ting. Hui saa? For Gud vil ene vere Gud. Det er / hand vil ene vere den der hans Creatur skulle forlade sig paa. Der til ere disse timelige ting vndergiffne forandring / Menniskēn kunde dø/ deris vilie kand foruendis oc deris mact kand forhindris/Saa er det icke fast grund at mure paa disse iordelige ting.

Saa haffue wi nu hørt det første oc ypperste Kong

Dauids

Dauids raad/ foruden huilc-
ket alle andre raad ere forgen-
gelige/oc intet due/ udi de ting
som mest ere fornøden. Nu
følger det andet raad.

II.

Giør det som gaat er.

DEtte raad udflyder
aff det første/ thi huor
Troen er/der er Guds Aand/
huor Guds Aand er / der re-
geris Menniſket aff Guds
Aand/ huor Menniſket rege-
ris aff Guds Aand/der ſkyes
det ſom ont er / oc giøris det
ſom gaat er. Der faare ſiger
F iij Paulus:

Paulus : De som røris oc driffuis aff Guds Aand / de ere Guds Børn. Der faare følger det andet raad strax effter det første/ som Troens naturlige fruct/ der aldrig kand skillis fra Troen. Den som siger sig at tro / oc følger alligeuel sit Legems onde begeringer/ oc met vilie oc vidskab føris vdi en Synd effter en anden/hand haffuer icke Troen/ hand er icke Guds barn/hand lader sig icke regere aff Guds Aand. Der faare skulle wi vide at kiende Troen paa sin rette fruct/det er gode gierninger

Om

Om gode gierninger/

døme icke alle ens/Papister si-
ge at vere gode gierninger/det
som Menniſken aff deris eget
tycke oc gode forſtand (ſom de
mene) haffue bødet oc befalet/
ſom er Meſſer/ Vigilier/ Ro-
ſenkrantzis læſning / oc andet
ſaadant/ſom Paffuedømet er
fult aff/Men Jeſus Chriſtus
ſiger nei / diſligeſt alle Guds
Propheter / Apoſtler / oc alle
Guds tro Tienere.

De ſom ere bedre oplærde
end Papiſter/ de ſige at de ere
gode gierninger/ſomGud haff
uer befalet oc bødet. Det er vel

ſagt / om det forſtaaes effter denne Regel. Naar noget ſkeer effter Guds vilie/ ſom det befaler / da er det en god gierning. For⸗di det er icke nock/ om det ſkeer ſom bodet oc befalet er / vden det ſkeer effter den maade/ſom Gud vil at det ſkulde ſke. Den Phariſeer vdi Euangelio gaff almiſſe/ſaa giorde oc den Hoff mand Cornelius/ ſom vdi A⸗poſtlernis gierninger omtalis. Men Phariſeerens Almiſſe/ endog gierningen vaar befa⸗let/ vaar icke en god gierning

faar

faar Gud. Thi Phariseeren giorde icke sin Almisse som Gud vilde at hun skulde giøris. Men den hoffmands Cornelij almisse/ vaar en god giernning/ oc befalt Gud vel/ oc vaar hannem saare behagelig

Huad skilsmisse er her da at acte? Der høre tuende ting til/ at en gierning kaldis god hos Menniskén/ oc der høre fire ting til/ at en gierning kaldis god hos Gud.

Menniskén sige at det er en god gierning/ som er befalet oc som er gaffnlig. Saa vaar denne Phariseers almisse/ eff-

Fv ter

ter Menniskelig dom / en god gierning / for hun vaar befalet aff Gud / oc vaar de fattige hende fick gaffnlig / saa at de opholdis met hende vdi deris armod. Augustus Keisere regerede sit Keiserdøme viiselige / som vaar Guds befalning / oc hans Regiment vaar mange til gaffn / saa at hand beskaffede fred i alle sine land / Denne Augustj gierning prise Historier for en god gierning / som vaar baade bøen aff Gud / oc vaar gaffnlig hos Mennisken. Judas predickede effter Christi befalning /

oc

oc hans predicken kom / vden tuil / mange til gaffn / saa vaar io hans predicken god & Mandato & Vsu. oc dømdis der faare aff Menniskén at vere en god gierning.

Men at en gierning kand sigis god faar Gud/hører der fire ting til/som ere Mandatum Dei, Guds befalning. Vsus, nytte oc gaffn. Virtus, krafften som hun kõmer aff. oc Finis, den endelige sag/ huor faare gierningen giøris skal. Ere entẽ alle disse vilkor borte/eller it aff dem/ da kand icke gierningen sigis god faar Gud/ eller

kallis

kallis Guds tieniste. En Münck
siger en Messe/som Gud haff-
uer aldrig bødet / som ingen
er til gaffn/ som icke kõmer aff
Troen / oc icke tien til Guds
ære/Huad kand mand da dø-
me om en Munckis messe/an-
det end hun er huercken god
faar Gud eller Mennisken.
Dauid hand førde krig imod
Guds folckis Fiender / det
giorde hand effter Guds be-
falning/ det kom hans vnder-
saatte til gode/ hand stride aff
en stadig Tro til Gud/oc førde
all sin Strid til Guds ære.
Der faare vaar hans Strid
en

en god gierning / baade faar Mēnisken oc faar Gud. Den Hoffmand Cornelius giffuer almisse aff Guds befalning/ sin Næste til gaffn/ aff Troen til Gud/oc til Guds ære. Der faare vaar oc hans almisse god faar Gud oc Mennisken. Lige saa skal mand dømme om alle gode gierninger.

Der faare/naar nogen sigis at giøre gode gierninger/ oc tiene Gud / da see om disse fire ting som ere opregnede / findis vdi den gierning eller ey. Findis de der / da er gierningen god for Gud oc vel behagelig/

behagelig/ i huor liden oc for-
actelig hun er hos Mennis-
ken. Men findis icke disse fire
ting vdi gierningen/hun maa
vere huor skøn hun vere kand
hun maa vere stor oc statelig
for Menniskens øyen / dog er
hun icke god hos Gud / men
er heller en vederstyggelig ting
faar hannem.

Saa er det nu læt at for-
staa/ at den gierning som er
befalet aff Gud / oc er gaffn-
lig/ oc skeer aff Troen / oc fø-
ris hen til Guds ære / er ale-
niste en god gierning / effter
den hellige Scrifftis dom.
Fordi saadan en gierning skeer

effter den Regel som ieg faare gaff / som er: Naar nogen gierning skeer effter som Gud vil at hun skal ske / da er hun god oc behagelig faar Gud. Nu vil GUD / at wi skulle giøre alt det oss bødit er / aff Troen (thi huad som skeer vdē Troen er Synd siger Paulus) til Guds ære / som den samme Apostel siger til Corintherne / i det første breffs tiende Capitel. J huad i giøre / det giører til Guds ære.

Men nu findis der mange Menniske vdi Verden som haffue vel vilie til at lyde

dette

dette Kong Dauids raad/ Giør det som gaat er/ men de der vnder skiule oc forborge en stor forgifft/ huor met de forderffue alt det gode de siu- nis at giøre. De holde det saa faare/ at de ville giøre mange gode gierninger/ de hielpe fat- tige folck/de holde sig fra man- ge slemme wdyder oc atskil- lig brøst/ Men de haffue dog nogle affecter huilcke de icke ville bortkaste/ men lyde dem/ oc giøre effter dem/ Somme ere gerige/ den Gerighed ville de icke bortsette/ Somme ere hoffmodige/ somme ere heffn gerige

gerige oc giøre deris ſwuenner alt det onde de kunde/ oc mene dog at de ere gode Chriſtne. De onde gierninger ſom de icke necte kunde/ ville de neder⸗dempe met de gode gierninger de giøre/ oc ville ſaa at Gud ſkal ſee igennem fingre met det onde/ for det gode de giøre.

De ſom ſaadanne ere/ fa⸗re ſtorlige vild/ oc ſkammelige forføre oc omkomme ſig ſelff. Thi naar Gud biuder at wi ſkulle giøre det ſom gaat er/ da forbiuder hand at giøre det ſom ent er. Der faare ſiger Dauid i denne ſamme Pſal:

Declina a malo & fac bonum, vig fra det onde/ oc giør det som gaat er. Der næst kand icke Tro oc Vantro bo vdi it hierte/ icke kand heller Guds Aand bo hoss Dieffuelsens Aand. Der faare skal huer vide/ at naar hand følger sine affecters begering/ oc giør det som hand veed at Gud haffuer forbødet/ da er hand quit ved Troen / da haffuer hand foriaget den hellig Aand / For det er aldrig mueligt/at mand kand tiene Gud oc Dieffuelen tilsammen/ som de mene / der ville vere Gud lydige i somme

stycker/

stycker/ oc i andre giøre huad dennem tyckis.

III.

Oc bo paa Landet.

DEtte er det Tredie Kong Dauids raad/ oc henger til det andet/ Ja lige som det andet flyder aff Troen/ saa giør oc dette.

Her kunde vel nogen sige: Huad giøris behoff at raade at bo paa Landet eller Jorden? Det er io fornøden at wi skulle her bliffue til vor døde dag. Det er vel sant/ Men dette

Dauids raad henger aff det første/ oc skal der icke fra ryckis. Bo paa Jorden/ nemlige effter Guds vilie/ huad heller du est fattig eller rig/ vdi ælendighed / eller vdi dit Fæderne land / vnder Kaarss oc modgang / eller met stor Lycke oc metgang.

HVad vdkreffuer da dette Dauids raad / Bo paa Jorden/ aff oss?

Først vdkreffuer dette raad / aff oss/ at wi huercken skulle mistrøste oss vdi modgang / eller hoffmode oss vdi

metgang/

metgang/ som Verdens børn giøre / huilcke der klage paa Gud naar det gaar dem ilde/ oc holde aff sig selff/ naar det gaar dem vel. Ja som Augustinus siger : Naar du giør noget gaat/ da loffuer du dig/ oc naar du lider noget ont/ da klager du paa Gud: men denne Dom er vrang / der faare skulle wi saa døme: Naar du giør noget gaat/ eller det som gaat er gaar dig til hende/ da loffue Gud/ oc bekiend/ at du haffuer det aff hannem/Men naar du lider noget ont / da straff dig selff / oc tacke Gud

som dig refffer/ paa det du icke skalt bliffue forderffuet/ oc giff dig ind til hannem / met en stadig Tro. Saa giorde den fromme Job/ vdi metgang bekiende hand Guds benedidelse/ vdi modgang kiende hand Guds faderlige Dom. Der faare siger hand: Haffue wi anammet gaat aff HErrens Haand / hui skulle wi icke oc lide det onde? HERRENS Naffn vere loffuet oc benedidet. Ja/ siger hand/ vilde end HERREN sla mig ihiel/da skal ieg forlade mig paa hannem.

Der

Der næst vdkreffuer dette Dauids raad / aff oss / at wi all den stund wi bo paa Jorden/ skulle giffue oss aldelis vnder Guds vise forsuar/ i saa maade / at wi leffue vdi Guds fryct/ vdi en idelig bøn til Gud/ i Tacksigelse/ oc Lydactighed.

Guds fryct skal vdrette i oss at wi vdi alle vore gierninger som ske lønlige eller obenbare/ acte Gud at see paa oss/ oc vere en retfærdig Dommere/ effter sit hellige ord oc løffte / Denne Guds fryct skal vere oss lige som it bitzel/ som

 holder

holder lige frem vdi veien/ den stund wi bo paa Jorden/ at wi icke fuse frem imod Gud/ som ocsaa holder oss fast/ at wi icke bøie/ huercken til den høyre side/ det er til det som synnis for Menniskenn at vere gaat/ icke heller til den venstre/ at wi traadselige giore det som oss forbødet er/ Men gaa ickon ret frem/ effter som Guds Ord leder oss.

En idelig oc hiertelig Bøn aff Troen forhuerffuer aff Gud/ icke for sin egen duelighed/ men for Christi verdskyld baade raad oc hielp/ vdi all

vor

vor nød oc tuilraadighed. Thi
saa siger den fromme Kong
Josaphat/ i den anden Kro-
nickers bogs tiuende Capitt:
Naar wi icke vide huad wi
skulle giøre/ da opløffte wi vo-
re øyen til dig HERRE. Thi
HErren er viis/ god oc mec-
tig/ For hand er viis veed hād
raad/for hand er god vil hand
hielpe/ oc for hand er mectig/
kand hand vdrette/ alt det som
hand veed oc vil oss til gode
oc Salighed. Saa haffuer
en inderlig hiertens Bøn at
foruente / i tuilraadighed go-
de raad / oc vdi vor nød oc
Gv bang-

banghed trøst oc hielp. Paa-kald mig/ siger Gud / vdi din nød/ oc Jeg vil hielpe dig.

En hiertens Tacknemmelighed / som bekiender Guds gode oc mangfoldelige velgierninger/priser oc loffuer Gud/ oc der met bereder sig vey til at bekomme flerevelgierninger aff Gud. Thi at tacke Gud/er baade at bekiende huad gaat du faaet haffuer / oc begere det som du i fremtiden haffuer behoff.

Met Lydactighed vdi sit kald/ bekommer oc Mennisket Guds velsignelse effter Guds løffte.

løffte. Nu ere Menniskens Kald tuendefold. It er almindeligt / som mand haffuer met alle Menniske / som er at fryete oc tiene Gud / huor til alle Konger oc alle Bønder ere plictige / vdi lige maade / oc met lige vilker. It andet kald er personligt / saa at en Konge haffuer sit Kald skildt fra Bondens Kald / oc Bonden haffuer sit kald skildt fra Kongens / Men aff begge vdkreffuer Gud lige Lydactighed / oc straffer Vlydighed vdi begge.

Yderme=

Ydermere vdkreffuer dette Konning Dauids raad/ at naar wi see de vgudeligis lyckfalighed oc fremgang/ disligeste de frommis gienuordighed oc modgang/ at wi da viiselige acte Guds dom at vere ret/ oc Gud at vere en retfærdig Dommere.

Gud hand giør tit de vgudelige til gode/ for disse sager skyld. Først at hand vil der met locke dem til sig/ at de omuende dem fra Dieffuelen oc fra Synden til sig oc til Retfærdighed. Der næst giør hand oc de vgudelige til gode/

gode/ paa det/ at om de bliff-
ue forhærdede i deris Synd/
at de skulle vere swaarsagede
paa den yderste Domme dag/
jaa at de skulle bekiende deris
fortiente løn oc fordømelse.
Disligeste giør oc Gud de
wgudelige tit til gode for de
frommis skyld/ som ere vnder
de wgudelige/ oc de wgudeli-
ge haffue mact offuer. Gud
giorde Pharao meget til gode
for Josephs skyld. Gud gior-
de de wgudelige Babyloniske
Konger til gode for Jeremiæ
bøn/ huor faare Jeremias bad
at de skulde bede for Kongen.
Vdi

Vdi Kongens fred/siger hand er vor fred. Gud hialp it gantske Skib fult aff folck for S: Pouels skyld. Disse sager ere at acte/naar wi see at det gaar de wgudelige vel i haand.

Den samme retfærdige Gud/ straffer ocsaa tit de gode for drabelige sager skyld / som er først at den gamle Adam skal suectis oc vndertuingis i oss / paa det at Synden icke skal faa offuerhaand. Derfaare siger Salomon: Forskyd icke HERRENS tuctelse/ oc haff icke vederstyggelighed til hans straff/ thi HERREN

RE N straffer den hand el-
sker / oc haffuer dog lyst aff
hannem/som en Fader aff sin
Søn. Der faare siger Au-
gustinus: Baade naar du mil
delige omgaar met mig est du
Fader / oc naar du hudflæt-
ter mig est du Fader. Du mil-
delige omgaar met mig / paa
det ieg skal icke fortuile eller
mistrøste/Du hudflætter mig
paa det ieg skal icke forfare.

Dissligeste straffer oc Gud
de frõme/ paa det de icke skulle
sette deris lid til disse forgenge-
lige ting vdi Verden / men at
wi skulle haffue vore tancker i
Himme-

Himmelen/ huor fra wi for-
uente vor Saliggiørere Je-
sum Christum / som skal ind-
føre oss i det foriette Land.

Ydermere straffer ocsaa
Gud de fromme for forseelse
vdi deris kald/ thi det skeer tit
oc offte/ at de allerfrommiste/
aff vanlycke oc aff Dieffue-
lens suig / storlige forsee sig/
huor faare Gud ocsaa ret-
færdelige straffer dennem /
stundem paa Liffuet/stundem
paa Gods oc penninge / oc
stundem vdi andre maade /
men dog tager hand icke sin
Naade fra dem eller forskyder
dem.

Naar

Naar oss saadan wforuentendis vanlycke offuer kommer / skulle wi dog bekiende Guds retfærdige dom/ oc fly til Naadestolen Jesum Christum/ som den fromme Kong Dauid giorde/ der hand haffde talt sit Folck/ oc fordristet sig paa sit store velde/ oc der faare straffedis paa sit Land oc Folck/ met en stor Pestilentze. Keiser Mauritius en from Gudfryctig Mand/ forsaa sig imod Gud/ oc vende sit hierte til Gerighed / oc der met fornectede sine Krigsmend deris tilbørlige Besaaldning /

H huor

huor faare Gud lod hannem komme vdi sin Fiendis haand som hed Phocas / oc bleff aff-liffuet aff hannem / Oc der hand kom til steden som hand skulde affliffuis / sagde hand: som der staar i den hundret oc nittende Psalme: O HER-RE du est retfærdig / oc din Dom er ret. Ja saa straffer Gud obenbare oc hemelige forseelser vdi sine vdualde / effter sin vise forsiun.

Der faare / naar wi see nogen Gudfryctig komme vn-derlige aff dage / da skulle wi icke der for dome dem at vere forskut

forſkut aff Gud/ men wi ſkul⸗
le tilbede Guds viiſe forſiun/
ſom ingen ting giør eller lader
ſke/ foruden ſtor Aarſage/ en⸗
dog wi kunde det icke met vor
fornufft begribe. Der faare
lader oſſ giffue oſſ aldelis vn⸗
der Guds viſe forſiun/ at wi
frycte hannem/paakalde han⸗
nem/ tacke hannem / oc vere
hannem lydige vdi metgang
oc modgang.

IIII.

Søg din Føde met tro.

DEtte er det fierde raad ſom Kong Dauid

 giffuer

giffuer Guds Børn/ som her ville leffue foruden Guds fortørnelse / oc sig selff til gode. Søg siger hand/din føde met Tro. Her haffue wi try stycke at acte/ som henge tilsammen vnder dette raad.

Det første er/befalning at søge sin Føde.

Det andet er / huorlunde mand skal søge sin Føde vdi denne Verden.

Det tredie / huorlunde mand skal det bruge/som mād haffuer søgt oc faaet ret.

Det første er befalning at søge sin Føde her paa Jorden.

den. Gud der hand skabte A-
dam/da gaff hand vnder hãs
oc alle hans efterkommeris
haand / all Verden met sin
grøde oc fruct / at wi der aff
foruden vor wmage oc møde
skulde føde oss. Men der A-
dam syndede oc falt fra Gud/
førde hand offuer sig oc oss /
Guds store vrede oc Maledi-
delse. Saa er Jorden der off-
uer maledidet/oc Adams børn
skulle vere vnder arbeide oc
atskillig modgang. Derfor
legger Gud alle Adams børn
denne straff paa/ In sudore vul-
tus tui vesceris pane. Du skalt

nære dig i dit Ansictis sued. Huor met der bemerckis bekymring oc wmage/som Menisken skal haffue her paa Jorden for deris næring.

Saa ere her trende Menniskens tider at acte. Den første/ før end Adam falt/saa at om hand haffde icke syndet/ da skulde wi hafft vor Føde oc næring her paa Jorden / foruden alt vort arbeide/møde/ oc wmage.

Den anden tid/ er effter Adams fald her paa Jorden/ vdi huilcken tid/ wi skulle føde oc nære oss / met arbeide/møde/ oc

de/oc ymage. Oc endog Gud
anammer til Naade / oc for-
lader dem Synden som tro/
saa vil hand alligeuel / at de
skulle søge deris næring met
arbeide/ til en Amindelse om
vore Forældris fald/huor faa-
re wi skulle søge vor næring/
vdi vor Ansictis sued/ Oc vil
Gud velsigne vort arbeide /
naar wi tro paa hannem oc
frycte hannem.

Den tredie tid foruente wi
paa huilcken wi skulle leffue/
baade foruden arbeide / oc
foruden legemlig Føde oc næ-
ring. Saa at lige som wi for

Adams Synds ſkyld/ her fø-
de oſſ met møde oc arbeide /
ſaa ſkulle wi vdi Himmerigis
Rige for Chriſti ſkyld leffue
euindelige / foruden verdſlig
føde oc ophold/ huor aff er at
forſtaa / at den ſtat ſom wi
forhaabe / bliffuer meget yp-
permere end Adams vaar vdi
Paradis. J Paradis vaar
Adam dødelig/haffde føde be-
hoff til ſit ophold/ hand vaar
vnder friſtelſe / hand kunde
ſynde oc falde fra Gud/ hans
Legeme vaar tungt oc kunde
ældris. Men vdi Himmerigis
rige/ ſkulle wi vere wdødelige/
wi

wi skulle ingen legemlig føde haffue behoff / wi skulle vere fri for all fristelse/ wi skulle aldrig mere kunde synde oc falde fra Gud/vore legeme skulle vere subtilige oc aldrig betyngis met alder/eller nogen mod gang vdi nogen maade.

Der faare den stund wi ere her paa Jorden / skulle wi søge vor næring met arbeide / oc paakaldelse. Ja derfor biudis oss/ at wi skulle søge vor næring / paa det at wi skulle paakalde Gud/ som er ene den kielde/ der alt gaat flyder aff. Thi vden Guds velsignelse

 da so-

da søge wi forgeffuis / Ja det som wi end finde / kommer oss icke til gode.

Huorlunde skal mand da søge sin føde / i denne Verden? Først skal mand holde sig effter denne Christi regel. Mat: i det siuende. Atsporger først Guds rige oc hans Retfærdighed / saa skal det andet eder tilleggis. Der næst skulle wi / effter Dauids raad / søge vor Føde met tro oc erlighed.

Den søger sin føde met Tro oc erlighed / som icke fortørner Gud / ingen skade giør sin Næste / oc icke besmitter sig selff.

Gud

Gud fortørnis/ om du bru-
ger andre konster til at føde
dig met/ end Gud haffuer or-
dineret oc skicket. Din Næste
giør du skade/naar du indfal-
der i det som hannem hører til
oc bruger det dig til gode/huil-
cket som skeer i mange maade.
Dig selff besmitter du met
Gerighed / naar du est icke til
freds met din daglige næring/
meent dig at bliffue til intet/
vden du met ret oc vret/ kant
dag fra dag mere indlegge til
fremtiden/til dig oc dine børn

Det almindelige ord er
loff vert/som er: Nære dig met
Gud

Gud oc ære. Met Gud/at du kant haffue en god Samuittighed hos Gud / saa at du veedst met dig selff i dit eget hierte/ at du haffuer intet met vaald/ list eller suig. Met ære saa at du haffuer it gaat rycte hos Mennisken / som skeer naar du enten aff retfærdigt arffue/ eller aff din flitighed i dit rette kald/ nærer oc føder dig. Denne maade at føde oss met/ bede wi aff Gud daglige/naar wi saa sige: Giff oss i dag vort daglige Brød.

Det tredie som ieg faare gaff i dette Dauids raad/

Søg din Føde met Tro / er huorledis mand skal det bruge/ som mand haffuer søgt oc faaet met Tro oc ære. Her skal mand icke mene/ at huer maa giøre aff sit huad hand vil/ oc icke heller/at hand skal fede oc proppe sig selff der met effter sin lyst.

Huorlunde skal mand da bruge Guds benedidelse oc gaffuer/ som wi ere begaffuede met? Huad du haffuer / Gods / penninge / Rigdom/ det skalt du vende til fireslags brug / saa fremt som du vilt vere oc hede en ret Christen.

De

Den første brug er/ at efferdi Gud haffuer skafft oss/ oc giffuit oss alt det wi haffue/ er det tilbørligt/ at wi findis tacknemmelige mod hannem/ oc tacke hannem for sine gaffuer / saa at wi vende en part aff det som Gud haffuer vnt oss / til at fremme Guds ære met/ den rette Religion/ at Guds Ord kand baade bliffue hos oss / oc komme til vore efterkõmere purt oc rent. Gud siger hos Esaiam : Alle de som paakalde mit Naffn/ til min ære haffuer ieg skafft dem oc giort dem. Saa at wi

icke

icke allereniste met Hierte oc Mund / ære / prise / oc loffue Gud / men ocsaa vende alle de gaffuer som wi haffue / til Guds æris formering iblant Mennisken.

For denne sag skyld forordinerede Gud iblant Jøderne / at de skulde Aarlige tiende / aff alt deris gods / huor met Guds tienere skulde opholdis. Desligeste ocsaa mãge Christne Konger / oc besynderlige her vdi Danmarck / haffue oc det samme forordnet i deris Land oc Rige. Mange fromme Keisere / Konger / Førster / Herrer /

oc rige

oc rige Borgere haffue ordi-
neret oc stifftet Skoler/ oc be-
gaffuet met erligt ophold/baa-
de dem som andre skulde lære/
oc dem der aff andre skulde
læris. Lige saa bør huer effter
sin effne/ at vende en part aff
sit gods til Guds ære.

Men her imod finder
mand vel/ dissuer/mange som
heller foruende fra Guds ære/
til deris eget nytte / huad de-
ris Forældre haffue der til
lagt/ end de ville det enten for
mere eller forsuare. Men huo
de ere / skulle met tiden lidet
baade der aff. Thi Gud siger:
Ve

Ve dig som roffuer/ du skalt ocsaa beroffuis.

Den anden brug som wi skulle vende vore gaffuer oc gods til / som Gud haffuer forlent oss met / er at wi der met skulle hielpe Land oc Rige huor wi bo / baade vdi fredelig tid/ oc i feide. Som er at wi verdslig Øffrighed / Konger oc andre som i deris bestilling er/ skulle tiene met Liff oc Gods/ oc giffue skat oc bære anden tyngsel/ huad som heldst det vere kand. Her skulle Vndersaattene vere lydige / som Gud haffuer bødet dennem.

Skal oc Øffrighed acte Gud at vere offuer sig/ at hand icke besuerer arme Vndersaatte/ offuer deris formue/ vden stor nød oc trang er/ som gielder paa Lands oc Rigis velfart oc beskytning.

Den tredie brug som wi skulle vende vore gaffuer oc gods til/ er at huer skal holde sig oc sit hus oppe der met/ effter sin stat oc vilkor. Dauid oc Nathan holde baade hus/ men Dauid som en Konge/ oc Nathan som en Prophete. Haffde enten Dauid skicket sig effter Nathan/ eller Nathan

skicket

skicket sig effter Dauid vdi si-
ne klæder oc husholdning/ da
haffde de baade giort ilde.
Saa vaare det vel tilbørligt/
at huer gaffue act paa sin stat
vilkor oc kald/ oc der effter hol-
de sig erlige. Men nu vil en
Bonde leffue oc klæde sig som
en Borgere/ en Borgere som
en Herremand som er rig oc i
høy bestilling/oc en Herremād
som en Konge/Saa at det er
kommet saa langt/ at der icke
staar raad til/vden Øffrighed
met haard haand til tager/ oc
forordinerer for huer stat/ det
som findis raadeligt at vere oc
gaffnligt.

Men her imod sige vel somme: Kand hand formaa det/hui maa hand icke bruget? Huo vil forbiude hannem sit eget? Hand maa bruget ret/ effter sin stat/ vilkor oc kald/ gaar hand videre vd/ da maa oc kand en Christen Offrighed straffe/oc rette det som wret er

Den fierde brug/ som wi skulle bruge vore gaffuer oc gods til/ er at wi der met hielpe arme Mennniske/ husarme/ oc tiggere. Gud hand kunde vel giort alle saa rige/at ingen skulde haffue behoff at tigge/ men hand vilde dog at somme

skulde

skulde prøffuis met armod oc Fattigdom / oc somme skulde met rigdom oc mange Guds gaffuer forsøgis / om de vilde kiende Christum vdi sine lemmer / oc beuise sig mod dennem effter Guds befalning. Men her om talede ieg videre vdi den Predicken / som ieg haffde vdi salige Otte Ruds begraffuelse.

Saa haffue wi nu hørt / huorlunde wi skulle bruge det wi haffue bekommet aff Guds benedidelse. Men det er icke saa meent / at wi strax paa en dag / skulde vdøse alt det wi

 haffue /

haffue/ men wi skulle altid noget vende til de ting som sagt er oc løber der noget offuer / da skulle wi efterfølge Christi Discipler/som opsanckede leffningerne/ der de vaare mætte/ oc foruare til fremstød. Ja naar mād saa bruger en part aff sit gods/ som nu sagt er/at mand haffuer en god Samuittighed / at hand haffuer hiolpet noget til Guds ære/ en part til Lands oc Rigis nytte/en part til sit eget behoff oc en part til arme oc fattige/ da maa mand oc bør ocsaa at haffue en Christelig omhu /

for sine efterkommere oc arff-
uinge/ oc bør icke saa at for-
komme vnder hellighedꝭ skin
huad mand haffuer/ at hans
arffuinge bliffue beroffuede/
som det gick til vdi Paffuedo-
met/ der mange Adels mend
oc rige Borgere gaffue alt de-
ris gods hen/til at bygge Kirc-
ker oc Kloster met/ som denne
dag mange beklage / at deris
rette Arff/ er vent dem fra til
papistiske Messer oc Vigilier
at holde. Men naar en icke
haffuer liffs Arffuinge/ oc de
andre haffue nock/da maa vel
rige oc Gudfrycktige Adels per-

 soner

soner legge en part aff deris Gods / til Skoler oc Kircke-tieneris ophold.

Saa haffue wi nu hørt det fierde Kong Dauids raad som er / at søge din Føde met Tro eller erlige / oc haffuer ieg faaregiffuet Guds befalning der paa : Der hos ocsaa sagt / huorlunde huer skal oc maa søge sin næring / met Gud oc ære : Dissligeste haffuer ieg viist / huorlunde wi kunde oc skulle bruge vort gods met en god Samuittighed. Gud giff-ue Naade / at det gaar oss til Hierte.

Forlyste

V.

Forlyſte dig i HErren.

DEtte raad ſetter Dauid imod Verdens vellyſt/ Oc vil at wi ſkulle ſette imod huer andre / den vellyſt ſom ſtaar vdi diſſe forgengelige ting / oc den vellyſt ſom er at finde vdi HERREN / och ſaa ret acte oc døme huilcken beſt er / oc bliffue hos den beſte.

Dauid vdi den ſyttende Pſalme/ligner Guds Børns oc verdſlige Menniſkers vellyſt tilhaabe / huor hand ſaa

 ſiger:

siger: Denne Verdens folck haffue deris deel i deris leff-net / du fylder deris bug met dit liggendefæ / de som haffue Børn nock / oc det som dem offuerløber / lade de bliffue til deris Børn / Men ieg vil skue dit Ansict i Retfærdighed / Jeg vil bliffue mæt naar ieg opuaagner effter dit Billede. Det er / verdslige Menniske haffue lyst vdi Rigdom oc vdi kiødelig vellyst / oc intet acte om Gud. Men Guds Børn haffue deris vellyst vdi HErren / oc vdi alle ting haffue de hannem for øyen. Lazarus oc

den

den rige fraadſere haffde de-
ris vellyſt/ Lazarus haffde ſin
vellyſt vdi HERREN/ oc den
rige Fraadſere haffde ſin vel-
lyſt vdi dyrebare klæder/ fræ-
ſen Mad / oc ſød drick / ſom
hannem betalede ilde paa det
ſidſte.

Huad er det da at forlyſte ſig vdi HERREN? Det er
førſt at haffue HErrens Ord
det høre/ læſe/ betencke/ oc der
vdi ſmage (ſom Dauid ſiger i
den xxxiiij. Pſalme) huor ſød
HERREN er. Smager/ſiger
hand oc ſkuer huad HERRen
er ſød. Salig er den ſom forla-
der ſig paa hãnem. Det

Dette Guds Ord er det bord/ som Gud haffuer beredt for oss vdi denne Verden/ paa huilcket hand fremsetter saar oss Liffsens brød/ vor HErre Jesum Christum/ saa at den som smager dette Brød/ hand skal leffue euindelige. Hand skencker ocsaa aff Saligheds kielde/ oc giffuer den hellig-Aand vdi deris hierter/ som anamme hans Ord/ huilcken helligAand optender deris Hierte/ til at loffue oc prise Gud/ husualer Menniskken oc trøster/ imod alt det som kand vere Menniskken imod i denne Verden.

Verden. Ja ocsaa opløffter Menniskens hierter at betracte oc betencke den tilkommendis tid / paa huilcken wi alle som tro paa Jesum Christum / skulle der haffue glæde oc euig herlighed met hannem.

Huad er nu Verdens vellyst her imod at regne? Aldelis intet / Thi Verdens vellyst er lige som it blomster / som i dag er lystigt / oc i morgen affalder / men det hun lader effter sig / er beskt oc surt / ia fører paa Mennisken / euig sorge oc maledidelse / som wi læse om den rige Mand / som begerede

gerede at Lazarus maatte ve-
derquege hans tunge/ met en
draabe vand.

ER det icke da sømeligt/ at
Guds børn forlyste sig vdi
Guds gode gaffuer/Rigdom
Dyrebare klæder/ kræsne oc
skinnendis rætter/herlige pal-
latzer / lystig leeg/ oc Musica?
Siger icke Salomon vdi sin
Predickere/ i det niende Cap:
Gack oc æd dit Brød met glæ-
de/ drick din Vin met it lystigt
hierte/ leff lystige met din Hò-
stru som du haffuer kier? Haff-
uer ey Gud selff skabt somme
ting til Menniskens nødtørff-
tige

tige føde/ somme ting til Læ-
gedom/ oc somme ting til vel-
lyst? Haffde hand icke villet
at wi skulde hafft vellyst i den-
ne Verden paa Legemens veg-
ne/ da haffde hand icke der
til skabt saa atskillige instru-
menter/ huor aff alle Menni-
skens vduortis Sind/ siun/
hørelse/ Smag/ Luctelse/ oc
Følelse/kunde haffue vellyst.

Dette maa ieg altsammen
bekiende/ Gud haffuer ingen
ting skabt til forgeffuis/ men
til brug met Tacksigelse. Saa
kand det icke nectis/ at mand
maa io haffue lyst aff Guds
gaffuer.

gaffuer. Men her skal mand flitelige tage sig vare/ at dẽne vellyst vdi disse timelige ting/ formørcker icke eller fortager den vellyst som Dauid her omtaler/ der hand siger: Vellyste dig vdi HErren.

Der faare skulle Guds Børn følge denne Regel. Den første oc største vellyst som er Aandelig/ skal vere vdi HErren/ som nu sagt er/ men vellyst vdi disse timelige Guds gaffuer/ skal vere maadelig/ oc henføris til Guds ære met Tacksigelse/ oc vere oss en paamindelse / om den rette Aandelige

delige

delige vellyst wi skulle haffue vdi Himmerige/ i all euighed. Saa at naar du est lystig vdi disse timelige ting/ du da tencker saa: Denne vellyst er vel en Guds gaffue / men hun kommer intet imod den euige vellyst/ oss er beredt vdi Himmerige.

Paa det at denne verdslige vellyst icke skal gaa offuer maaden/ oc bliffue til en snare/ huor i wi besneris oc indueffuis/ indtil hun fanger oss igen/vnder Synden oc Dieffuelen / saa at wi forføris aff Salighedsens vej / da skulle

wi hende befeste met fire ring-
mure/ saa at hun bliffuer saa
indeluct/ at kiød oc blod faar
icke offuerhaand / oc belocker
hende. Disse ringmure ere
Troen/ Guds fryct/ Retfær-
dighed/ oc Guds ære. Naar
denne Legemlige vellyst icke
springer offuer disse fire mure/
da kand hun oss intet skade.

Den første ringmur/

Muri 1. som er Troen / beuebner oss
saa/ at wi visselige vide Guds
Creatur at vere oss giffne/ til
at bruge til nødtorfftighed /
sundhed oc lyst/ Oc velsignis
ved Guds Ord / paakaldelse/
oc tack-

oc tackſigelſe/ ſaa at wi kunde oc maa bruge dennem met Tackſigelſe.

Den anden ringmur er Guds fryct/ dẽne Guds fryct holder Guds børn tilbage/ at de icke gaa offuer maaden / i denne timelige vellyſt/Saa at den Aandelige oc rette vel-lyſt icke vdſlyckis/met dẽne for-gengelige vellyſt. Denne Guds fryct holder Menniſken fra wſømmelig vellyſt/ ſom Gud forbødet haffuer/fra ful druc-kenſkaff/ ſlem dobel/ fraadſerj horerj/ oc Skørleffnet/oc an-det ſaadant ſom Gud forbø-det haffuer.

Den tredie ringmur heder Retfærdighed/som lycker wretfærdighed vde/ at wi icke giøre vor Næste wret/oc tage fra hannem/ huor met wi kunde opholde vor vellyst/ Huo det giør/hand springer offuer den første/ den anden/ oc den tredie ringmur / oc slemmelige forkaster den rette vellyst.

Den fierde Ringmur er Guds ære/ Denne ringmur holder oss tilbage / at wi icke met Dieffuelsens Børn/ vende vor vellyst til Dieffuelens ære/ men at wi haffue Gud faar øien/ oc i hiertet/vdi all

vor

vor lyst oc metgang/ ærendis oc prisendis hannem/aff huilcken wi haffue alt det gode wi haffue vor vellyst aff.

Naar wi saa lade oss holde inden disse fire ringmure/ da maa wi vere glade oc lystige vdi disse timelige ting/ som Gud haffuer oss forlent. Haffde den rige Mand verit omgiffuen met disse fire ringmure/ da haffde huerckẽ hans dyrebare klæder/ icke heller hans kræsne rætter skadt hannem/ Men hand spranck offuer alle disse mure/saa at hand actede Gud intet/ oc forsmaade sin fattige Næste.

Men Kong Dauid vdi
fredelig tid/ haffde vel dyreba-
re klæder/Aad ocsaa kræselige/
haffde sin lyst met sine vnge
Høstruer/lod siunge oc lege for
sig/sang ocsaa vel selff oc legte
paa Harper oc andre Spil.
Men hand holt sig inden dis-
se fire ringmure / vndertaget
der hand forsaa sig met Vriæ
Høstru / men hand kom til-
bage igien ved en aluerlig
Penitentze. Saa maa dette
nu vere sagt / om det femte
Kong Dauids raad / Forly-
ste dig vdi HERREN. Gud
giffuet at dette raad kunde
falde

falde oss til Hierte/ det skulde oss vel betale vdi fremtiden/ naar all denne Verdens vellyst faar ende.

Om det andet stycke.

Trøst oc husualelse i denne Verdens modgang.

Hand skal giffue dig det som dit hierte begerer.

Her giffuer Dauid tilkiende met faa ord/ huad gaffn de haffue at forvente/ som lyde disse fem raad som er nu omtalet/ som er at de skulle bekomme deris hiertis begering.

 Den-

Denne husualelse haffue alle Guds Børn vdi denne Verden/ at de en tid bekomme deris hiertis begering / som er/ befrielse fra alt ont oc gienuordighed som dem vederfaris i denne Verden/ aff Dieffuelen oc onde Menniske / oc en fuldkommen gienløselse vdi Jesu Christo/ saa at wi met hannem skulle ærefuld giøris vdi Himmerige til euig tid / Dette er meningen paa denne foriettelse. Men paa det wi hende dis bedre kunde begribe / haffue wi her fem stycker at offueruele / som er

Det

j. Det som begeris.
ij. Begeringen.
iij. Løfftet.
iiij. Troen.
v. Brug.

I.

HVad er det som begeris? Det skal mand forstaa aff deris vilkor som begere. Dauid taler her om Guds Børn hues hierte som ere rene giorde ved Troen/ Thi saa siger Paulus: Hierterne rensis ved Troen. Disligeste regeris tro Mēniskers hierter aff den helligAand/ oc aff Guds fryct. Efftersi at saa er/ da kand

icke Guds børns hierters be-
gering vere wreen/ eller imod
den hellig Aand / eller imod
Guds vilie/ men er reen/ ret-
færdig/ til Guds ære/ oc til
Menniskens gode oc gaffn/
foruden Guds fortørnelse i
i alle maade. Saa at it Gud-
fryctigt hierte altid lader dēne
Bøn gaa faare: Ske din vil-
ie. Men her om er videre ta-
let/ i det første Dauids raad.

II.

Huorlunde skal mand det be-
gere? Endog Gud veed vel/
huad wi haffue behoff/ før end
wi bede hānem/ vil hand alli-
geuel bedis aff oss/ oc vil at wi

skulle bede i Jesu Christi naffn det er/ for Jesu Christi verdskyld oc fortieniste / For disse fire sager skyld. Først/ at wi skulle vide/at wi haffue alting aff Gud. Der næst at vor Tro kand der met forsøgis. Fremdelis at wi tacke Gud for hād haffuer oss bønhørt. For det sidste/at wi kunde opuecke andre met vort Exempel/til at bede Gud oc dyrcke hannem.

III.

Huad er Guds løffte? Her er ocsaa omtalet i det første Koning Dauids raad/ Gud haffuer loffuit oss timelige oc euige ting/legēlige oc Aādelige

som wi skulle bede om / met de
vilkor som omtalet er.

IIII.

Huad giør Troen til Guds løffte? Kand icke Gud giøre det hand loffuer vden wi tro? Ju/ hand kand alt det hand vil/ Men hand haffuer loffuit tuende ting/ som er Straff oc Naade. Straff haffuer hand loffuit alle dem som icke omuendis. Naade haffuer hand loffuit dem som omuendis. Det løffte som hand haffuer loffuit de wgudelige/ det bekomme de / huad heller de tro Gud / som haffuer loffuit
dem

dem straff/ eller ey. Det naa-
de løffte/ om Syndernis for-
ladelse/ Retfærdighed / oc det
euige liff haffuer dette vilkor
met sig/ at det vdkreffuer Tro-
en vdi Mennisket/ saa at det
Naadeløffte haffuer icke rom
vden hos dem som tro.

Her hos haffue wi at ac-
te/ at alle Guds løffte henge
paa it / saa at den som icke
troer det første Løffte/ hand
haffuer intet at foruente aff
de andre løffte / som henge oc
funderis paa det første løffte.
Gud hand loffuer Naade vdi
sin Søn Christo. Gud hand
loffuer

loffuer timelige velgierninger. Det første løffte er Funda-mentet/huor faare Gud haff-uer giort det andet løffte. Der for huo som begerer disse ti-melige ting/oc icke tilforn haff uer befattet det første løffte met Troen / hand begerer til forgeffuis. Hui saa? For Gud haffuer ingen timelige ting loffuit/ vden met dette vilkor/ at mand skal fuldkomme Lou-en. Ja hand haffuer loffuit heffn oc straff / alle dem som giøre imod hans Low. Der fore kand ingen bede aff Tro-en om disse timelige ting/ før end

end hād haffuer befattet naa-
dens løffte vdi Christo. Thi
den som haffuer anammet
Naadens løffte met Troen /
hand haffuer nu Syndernis
forladelse / oc haffuer Gud
til en Barmhiertig Fader /
Denne kand bede om disse
timelige ting oc bønhøris /
naar hand beder som sagt er
effter Guds vilie / Thi alle
Guds foriettelser ere visse oc
faste vdi Christo. Vilt du
der faare bede Velsignelse vdi
disse timelige ting / da be-
gynt ret oc fatte met din Tro
først JEsum Christum / oc
siden

siden aff samme Tro beger for Christi skyld/ huad du behoff haffuer/ dog met de vilkor som tilforn er omtalet.

V.

DEt sidste ieg faaregaff om Guds foriettelser / det er/ naar wi haffue bekommet det wi bede aff Gud / huorlunde wi det bruge skulle. Tilforn er sagt / huorlunde wi skulle bruge disse timelige ting/ som wi bekomme aff Guds benedidelse/ vdi vort rette kald oc bestilling/ her er allerenitste at sige / om Tacknemmelighed mod Gud for sin trøst oc hu-

suealelse

ſualelſe vnder Kaarſſit / at hand i vore hierter ſtadfeſter oſſ om den endelige befrielſe / fra all gienuordighed / i denne Verden. Wi ere hiolpne / ſiger Paulus / vdi Haabet. Dette haab beſkēmer oſſ icke / thi at alt det wi haabe effter Guds tilſagn / det ſkulle wi viſſelige bekomme / Ja Him̃el oc Jord ſkal forgaa / før end noget ſkal bliffue tilbage / ſom Gud haffuer loffuet ſine vdualde vdi Chriſto Jeſu. Der faare ſkulle wi tacke oc priſe Gud almectigſte / for dette Haab oc denne rige tilſagn /

at

at vore Hiertens begeringer skulle fuldkommis / met vor Forstand/ hierte/ mund/ leffnet oc gierninger.

Met Forstand tacke wi Gud/naar wi kiende hannem som hand haffuer obenbaret sig met sit Ord oc gierninger/ at wi mene oc vide at hand er en sand euig Gud/ tre Personer/ Fader oc Søn oc hellig Aand/ oc denne ene Gud haffuer skafft Himmel oc Jord oc Menniskten effter sit eget billede/ oc der Menniskten vaar falden i Synden/ da loffuede hand dem Quindens sæd/som

skulde

skulde sønderknuse Slangens hoffuit/oc at Guds Søn annammede Mandom/oc bleff Quindens sæd/som er Jesus Christus/som haffuer taaldt død oc pine for Mennisken paa Jorden/saa at den som troer paa hannem skal haffue det euige Liff. Item at Gud er aleniste den kielde/som alt gaat flyder vdaff/oc vil rigelige for Christi verdskyld oplade Naadens kielde/for alle dem som hannem paakalde.

Met Hierte tacke wi Gud naar wi effter den rette mening wi haffue om Gud/oc

saa tro oc forlade oss paa han
nem. Dieffuelen hand veed
vel alt det oss bør at vide om
Gud / men hand troer intet
paa hannem / oc kand det icke
heller giøre / fordi hand haff-
uer ingen Foriettelse om Naa
de at bekomme. Denne Tack-
sigelse som skeer ved Troen /
hun giør skilsmisse imellem
Guds Børn oc Dieffuelens
met sine lemmer / hun haffuer
ocsaa ene denne Foriettelse /
at den som troer skal bliffue
salig. Denne Tro haffue wi
at mercke paa sin fruct / den
som troer hand er i Christo /
den

den som troer/ hand vandrer icke effter kiødet/ den som troer hand lader sig lede aff Guds Aand / den som troer / hand elsker Gud oc sin Næste.

Met vor Mund tacke wi Gud/naar wi forkynde Guds velgierninger for andre/ huer effter sit kald. En Guds Ords tienere/ naar hand predicker purt oc rent det salige Euangelium / oc viser Mennisken hen til Salighedsens kielde Jesum Christum. En Konning/ naar hand efterfølger Dauids oc Salomons Exempel/som met munden raad.

 de oc

de oc lærde deris Vndersaatte til Guds fryct / Som salige Kong Christian giorde / oc mange giøre paa denne dag. En Hussader oc husmoder i deris hus/ naar deris Børn oc Folck høre intet andet end det som erligt / høffuiskt oc gaat er / til Guds ære. Der faare vil Paulus at vor tale skal vere saltet/ det er / hun skal vere vel smagendis / at intet høris aff oss / vden det som kand kõme til Guds ære. Saa tacke wi oc Gud met munden/ naar wi i den Christelige forsamling/bede met andre/ siunge met

ge met andre / oc met andre prise Guds mangfoldelige velgierninger.

Tacke wi ocsaa Gud met munden / naar wi i forfølgelse bekiende vor HERre Jesum Christum / oc lade oss icke der fra forfærde met trusel eller forfølgelse. Derfor siger Paulus / met hiertet troer mand til Retfærdighed / met munden skeer bekiendelse til Salighed. Ja huor den rette mening er om Gud / oc hans vilie oc gierninger / oc Troen er ret til den HErre Jesum / der følger vel tungẽ oc munden effter. Men-

 tuert

tuert imod / naar der høris
icke andet aff munden end ont
suergen/ banden/ maledidelse/
oc anden skendelig tale / da er
det lættelige at forstaa/at der
er ingen ret mening om Gud
oc hans gierninger/ der er in-
gen Tro til Jesum Christum/
men hiertet er som en stincken-
de oc ful graff/ som vdgiffuer
sin vederstyggelige stanck oc
luct/ igiennem munden. Det
er det som Christus siger Ma:
i det tolffte Cap: I øgle slect/
huorlunde kunde i tale gaat/
efterdi i ere onde? Munden
hand taler om det som hiertet
er fult aff. Met

Met vort leffnet tacke wi Gud/naar wi saa skicke oss/at ingen seer andet paa oss end det som sømer Guds børn/ at wi omgaaes iblant huer andre met kierlighed/ høuiskhed/ erlighed oc atstadighed/saa at vort leffnet kand bære vitnesbyrd om vor mening wi haffue om Gud/ oc vor Tro.

Met vore gierninger tacke wi Gud/naar vort kald oc bestilling vendis til Guds ære/ saa at wi i all vor bestilling haffue Gud faar øien/ oc der faare skicke oss met tro i alle gierninger/ at ingen kand sige

 oss

oss andet effter/end at wi som Guds Børn giøre alle vore gierninger.

Saa haffue wi nu hørt fem raad / som Kong Dauid giffuer Guds Børn / Gud giffue oss at wi dennem kunde efterfølge. Wi haffue ocsaa hørt den trøst oc husualelse / som hand giffuer dem der lyde hans raad / som er / at de en gang skulle bekomme deris hiertis begering/ det er befrielse fra alt ont/oc en fuldkommen gienløselse/ det er/det euige Liff oc Salighed / ved Jesum Christum/ huilcken ske loff euindelige/ Amen.

En daglig Tackſigelſe oc Bøn.

O Gud Naadige Fader/ ieg tacker dig ved din Søn vor kiere HERRE Jeſum Chriſtum / vor eniſte Meglere oc Frelſermād/for alle dine gaffuer oc velgierninger/ legemlige oc Aandelige / timelige oc euige/ ſom ere flere oc større/ end at noget Creatur kand enten tencke eller opregne.

O milde Gud Fader / ieg beder dig for din Søns naffn ſkyld/at du beuarer din Chriſt

ne Kircke vdi all Verden / oc
lader dit Ord Predickis purt
oc rent / at din Søns Rige
maa videlige sprees vdi Ver=
den/at mange kunde prise din
Barmhiertighed i al euighed.

O almectigste Gud Fader
beskerme dette Rige / regere
Konningen oc alle Regentere
oc Statter met din hellig=
Aand / at wi kunde leffue it
roligt leffnet/Gudfryctige oc
erlige dig til Loff.

O min kiere Himmelske Fa=
der/ forlad mig min Synd/
for din Søns Død oc pine
skyld/ oc giør mig retfærdig/
met

met din Søns Retfærdighed oc giff mig den helligAand / lær mig din Vey / leed mig vdi din Sandhed. Beuare min Siæl fra vgudelige tancker / fra forgifftige affecter / fra skadelige raad / fra hiertens haardhed oc gienstridighed / fra onde gierninger / Oc giff mig naade at tencke / attraa / begere / ville / oc giøre det som dig er behageligt / den Christne Kircke nytteligt / oc min Næste gaffnligt.

O HERRE giff mig forstand / oc giør mig bistand / at ieg kand vere flitig oc tro-

fast

fast vdi mit kald/ dig til ære/ oc den Christne Kircke til forbedring/ oc min Næste til gode oc gaffn.

O HERRE Gud beuare mig i en leffuendis oc stadig Tro/ vdi en god Samuittighed/ indtil dette Liffs ende/ at ieg da maa hensoffue vdi min HErris Jesu Christi paakaldelse/ oc formedelst hannem bekomme det euige Liff/ at ieg siden met alle dine vduaalde/ loffuer/ tacker oc priser dig euindelige. Dig ske loff/ pris oc ære met din Søn oc den hellig Aand/ som er en Gud

met

met dig / fra nu oc vdi all Euighed / Amen.

Prentet vdi Kiøbenhaffn / aff Matz Vingaard.

Oc findis til kiøbs hoss Baltzer Kaus / Borgere oc Bogeførere der sammesteds.

Aar 1571.

